FONDITA en 1908, TRIA SERIO
31 a JARO - N° 221. Oktobro 1963

REVUE FRANÇAISE D'ESPERANTO
FRANCA ESPERANTISTO

U.F.E., 34, rue de Chabrol, Paris Xe — Métro : Gare de l'Est ou Poissonnière — Téléphone : PRO. 55.03

PLI OFTAJ KUNVENOJ EN NORDA FRANCUJO

(Foto kaj kliŝo « Courrier du Valenciennois »)

La regiona televido filmis kaj poste prezentis elsendon pri la landlima kongreso de VALENCIENNES (nia bildo), kie ĉeestis 60 Francoj kaj 17 eksterlandaj gastoj.

FRANCA ESPERANTISTO
REVUE FRANÇAISE D'ESPÉRANTO
OFICIALA ORGANO DE U.F.E. (Unuiĝo Franca por Esperanto)

34, Rue de Chabrol, Paris Xe - C.C.P. 855-35 Paris

Secrétariat :

Mlle **Y. PAULIER.** - Le Secrétariat est ouvert tous les jours de 9 h. à 12 h. et de 14 à 18 h. (sauf dimanches et mardis). Pour toute réponse, joindre une enveloppe timbrée à votre adresse. - **Pour tout envoi d'argent, précisez soigneusement la destination des sommes envoyées sur le talon du mandat.**

Pour toute demande de renseignements, prière de joindre **une enveloppe timbrée avec l'adresse.**

Rédaction :

M. Jean THIERRY, U.F.E., 34, rue de Chabrol, PARIS Xe. Tél. : PRO. 55-03.

Tous les articles et communiqués ne peuvent être acceptés qu'aux conditions suivantes : **être toujours dactylographiés** sur un seul côté de la feuille, avec une marge des deux côtés du texte et un **double interligne.** Ainsi seulement ils seront insérés. Tous les articles **ne se conformant pas à ces conditions seront refusés par la rédaction.**

Les textes envoyés doivent être aérés, lisibles, correctement présentés et rédigés. S'il s'agit d'informations concernant le Mouvement français, elles doivent être obligatoirement rédigées en Espéranto.

Prière d'envoyer des clichés et non de simples photos.

La rédaction se réserve le droit de corriger les textes reçus, qui doivent être aussi brefs et concis que possible.

I. — Cotisation nationale à l'UNION FRANÇAISE pour L'ESPERANTO (U.F.E.)

Par ses statuts, l'U.F.E. est une union de sociétés déclarées et ne doit recevoir en principe de cotisations que de celles-ci. Toutefois, lorsqu'un Centre Culturel ou une Fédération n'existe pas encore dans une région, l'U.F.E. accepte de recevoir les cotisations annuelles de membres isolés sur les bases suivantes :

MEMBRE BIENFAITEUR	**50 F.**	Ces membres reçoivent la revue « FRANCA ESPERANTISTO »
« **DONATEUR** à	**25 F.**	
« **TITULAIRE**	**15 F.**	
« **JUNIOR** (**) (18 à 21 ans)	**8 F.**	
MEMBRE ADHÉRENT	**5 F.**	Ces membres reçoivent un bulletin d'information en français
« **ÉTUDIANT et JEUNE**	**2 F.**	

Tous les membres reçoivent la carte de l'Association Espérantiste Universelle indiquant leur appartenance à l'U.F.E. et à telle Fédération ou Société, ainsi qu'une vignette annuelle à coller.

Abonnement seul à la revue « FRANCA ESPERANTISTO » : France : 10 F. — Etranger : 12 F.

II. — Supplément pour UNIVERSALA ESPERANTO-ASOCIO (U.E.A.)

MEMBRO JARLIBRO (MJ) reçoit l'annuaire de l'U.E.A. (*)	**14 F.**
« **ABONANTO** (MA) reçoit l'annuaire de l'U.E.A. et « Esperanto » (*)	**28 F.**
« **SUBTENANTO**	**42 F.**
SIMPLA ABONO AL « ESPERANTO »	**21 F.**

(*) Les cotisations des jeunes jusqu'à 21 ans sont réduites de moitié.
(**) Les jeunes sont priés d'indiquer leur date de naissance.

Donacoj

S-ro JACQUOT	2,00
D-ro BOULOGNE	2,00
S-ro TEXIER	0,40
S-ro LUEZ	2,00
D-ro BOULOGNE (dua)	3,00
S-ro BELHOSTE	100,00

Membres bienfaiteurs

S-ro MADZKOWSKI
S-ro MARLY

GRATULOJ

Ni havas la plezuron gratuli :

Prof. G. Waringhien kaj D-ron A. Albault, nove elektitajn prezidanto kaj sekretario de la Akademio de Esperanto :

kaj Prof. M. Duc-Goninaz por lia sukceso ĉe la unua vico en la agregacio.

Envaho

Enseignement de l'Espéranto dans les écoles françaises

ECOLES PRIMAIRES		PROFESSEUR	COURS	ÉLEVES
1 Bergerac	(Garçons)	M. Curnier	1	8
2 Besançon	(Mixte)	Mme Trésorier	1	45
3 Bouvacôte	(Mixte)	M. Colin	2	13
4 Caluire	(Filles)	Mlle Clavier	2	16
5 Fougères	(Garçons)	M. Le Sage	1	20
6 Les Andelys	(Filles)	Mme Vincent	2	11
			9	113

COLLEGES (C.E.G. - C.E.T.)				
		Mme Cheverry		
1 Angers	C.E.T. (Filles)	M. Monnier	1	22
2 Arras	C.E.G. (Filles)	M. Pottier	1	44
3 Blangy-sur-Bresle	C.E.G. (Garçons)	Mme Chevallier	2	46
4 Bron-les-Essarts	C.E.G. (Filles)	M. Limoge - M. Faure	1	11
5 Clermont-Ferrand	C.E.T. (Garçons)	Mme Chaumereuil	1	15
6 Cosne-sur-Loire	C.E.G. (Filles)	M. Colney	4	97
7 Gap	C.E.T. (Garçons)	M. Colney	1	7
8 Gap	C.E.T. (Filles)	M. Massé	1	5
9 Nevers	C.E.G. (Filles)		1	25
10 Perpignan	Centre Ménager (Filles)	M. Llech-Walter	1	37
11 Espira-de-l'Agly	Centre Ménager (Filles)	Mlle Anna Vidal	2	60
12 Rivesaltes	Centre Ménager (Filles)		1	25
13 St-André-de-Cubzac	C.E.G. (Garçons)	M. Levreaud	1	2
14 St-Jean-de-Royans	C.E.G. (Garçons)	Mlle Romanat	2	14
15 St-Etienne	C.E.T. (Garçons)	M. Dumas	2	14
16 Sancoins	C.E.G. (Filles)	M. Blanc	2	32
17 Thiers	C.E.T. (Filles)	Mme Gimel	1	15
			25	451

ÉCOLES SPÉCIALES				
1 Aix-en-Provence	Foyer Culturel	M. Batailler	1	6
2 Villeurbanne	Ecole des Aveugles	M. Gonin	2	9
			3	15

LYCÉES				
1 Aix-en-Provence	Lycée Mignet (Garçons)	M. Julien	1	10
2 Aix-en-Provence	Lycée Technique (Filles)	M. Batailler	1	49
3 Angers	Lycée Chevrolier (Garçons)	M. Marchand	2	9
4 Clermont-Ferrand	Lycée Blaise Pascal (Garçons)	M. Bracquemond	1	15
5 Cluses	Lycée Technique (Garçons)	M. Champion	1	10
6 Epinal	Lycée Technique (Garçons)	M. Durand	2	29
7 Laon	Lycée (Filles)	M. Luez	2	15
8 Limoges	Lycée Technique (Garçons)	M. Tremon	1	18
9 Luçon	Lycée (Garçons)	Mlle Obalska	1	
10 Luçon	Lycée (Filles)	Mlle Obalska	1	8
11 Montélimar	Lycée (Mixte)	M. Llorens	1	17
12 Montpellier	Lycée Clémenceau (Filles)	Mme Laurenti	1	30
13 Montpellier	Lycée Mas de Tesse (Filles)	Mme Capus	1	8
14 Nîmes	Lycée (Filles)	Mme Volpelière	1	9
15 Perpignan	Lycée Arago (Garçons)	M. Llech-Walter	1	10
16 Rochefort	Lycée P. Loti (Garçons)	M. Babin	1	15
17 Royan	Lycée (Mixte)	Mme Chassériaud	6	31
18 St-Avold	Lycée (Mixte)	M. Manceau	1	4
19 Thiers	Lycée Technique (Garçons)	M. Dessapt	2	23
20 Vire	Lycée (Garçons)	M. Saperas	1	5
			29	315

ÉCOLES NORMALES

1	Aix-en-Provence	E.N. Instituteurs	M. Jullien	1	29
2	Aix-en-Provence	E.N. Institutrices	M. Jullien	1	29
3	Arras	E.N. Instituteurs	M. Odent	2	23
4	Bar-le-Duc	E.N. Institutrices	M. Denis	1	42
5	Bourges	E.N. Institutrices	M. Blanc	2	47
6	Grenoble	E.N. Instituteurs	M. Granier	1	13
7	Grenoble	E.N. Institutrices	M. Gallet	1	35
8	Lyon	E.N. Institutrices	Mlle Perra	1	2
9	Marseille	E.N. Annexe	M. Garrigue	2	35
10	Nevers	E.N. Mixte	Mlle Blanc	1	12
			Mlle Joannet	1	32
11	Niort	E.N. Institutrices	Mlle Minault	1	9
12	Perpignan	E.N. Instituteurs	M. Ducanchez	1	15
13	Perpignan	E.N. Institutrices	M. Llech-Walter	1	35
14	Versailles	E.N. Instituteurs	M. le Col. Omont	1	17
				18	375

TABLEAU RECAPITULATIF

ÉCOLES	TOTAL	COURS	ÉLÈVES
Ecoles Primaires	6	9	113
Collèges (C.E.G. - C.E.T.)	17	25	451
Ecoles Spéciales	2	3	15
Lycées	20	29	315
Ecoles Normales	14	18	375
	59	84	1269

Statistique établie par l'Union Française pour l'Espéranto 34, rue de Chabrol, Paris X[e]

Association Culturelle agréée par le Ministère de l'Education Nationale.

LA MONDCIVITANOJ

ALVOKAS LA ESPERANTISTOJN

La ĝenerala sekretario de « SERMONDO » (mondanista dokumenta servo en Parizo) iniciatis, komence de 1963, proponi la starigon de « *mondanista reto de esperanta tradukado* » por la plivastigo de la interŝanĝoj inter la mondanistoj kaj iliaj diversaj diverslandaj organizoj.

La tre favora akcepto, kiun renkontis tiu projekto (kiu tamen necesigos gravan disvolvon de rimedoj kaj klopodoj) permesas momente antaŭvidi ĝian aplikadon laŭ malgranda skalo profite al nur unu organizo : la Internacia Registro de la Mondcivitanoj (I.R.M.C.).

La I.R.M.C. eldonas en ok naciaj lingvoj kaj en Esperanto la karton de mondcivitano. Ĝi ĉiam renkontis plej simpatian akcepton flanke de la esperantistoj por disvastigi la ideon de mondcivitaneco, kaj esperas trovi inter ili la kvalifitajn tradukantojn, sen kiuj ĝi ne povus atingi la novajn celojn, kiujn ĝi decidis surpreni.

Petu de *I.R.M.C.* 55, *rue Lacépède, PARIS* (5e) — ĝian elementan ĝeneralan dokumentaron (senpagan) kaj ĝian dokumentaron rilatan al la mondanista reto de esperanta traduko.

Ni eksciis kun granda bedaŭro la forpason de samideanino Fanny Laffon, edzino de nia agema amiko Jean Laffon el Tuluzo. U.F.E. prezentas siajn kondolencojn.

« LUDWIG ZAMENHOF STRASSE ». — *La Konsilantaro de la Komunumo WELPER-RUHR, la 23-an de aprilo 1963, en sia publika kunsido decidis doni la nomon* Zamenhof *al unu el siaj stratoj.*

FRANCA KRONIKO

NORDA FRANCUJO

Dum landlima kongreso en *Valenciennes* (kovrila bildo) gajnis la tradukan konkurson : L. Bourgeois, R. Curnelle, R. Gaudoux kaj W. Waldowski (Berlino).

La ĉefaj decidoj estis : elekto de nova ĉef-sekretario : F. Ditacroute (Calais). — Akcepto de novzelandanoj, italoj, germanoj kaj britoj ekspozicio en la urbdomo kaj dua landlima renkontiĝo en Tourcoing, dimanĉe la 13-an de oktobro. Eksterlandanoj estos bonvenaj. La ekspozicio sub patronado de U.F.E. daŭros de la 12-a ĝis la 20-a de oktobro (12 grandaj vitrinoj, 19 paneloj).

Informejo : Esperanto 48, rue M.-Sangnier, Tourcoing (Nord).

CENTRA MONTARO

Agado en la du departementoj *Cher-Nièvre*.

I. — Esperanto-instruado en lernejoj. — 11 kursoj en 5 duagradaj lernejoj, inter ili la instruist (in) aj seminarioj de Bourges kaj Nevers.

BOURGES (*Ecole Normale d'Institutrices*) : du kursoj kun entute 45 lernantinoj — komenca kurso : instruas f-inoj Guillon kaj Guyon sub kontrolo de s-ro Blanc, konversacian kurson gvidas s-ro Blanc.

NEVERS (*Ecole Normale de la Nièvre*) du kursoj kun entute 41 gelernantoj — komenca kurso : instruas f-ino Joannet, daŭriga kurso : instruas f-ino Blanc.

COSNE (*CEG-Filles*) : kvar kursoj kun entute 97 lernantinoj — komencaj kaj daŭrigaj kursoj : instruas s-ino Chaumereuil.

NEVERS (*CEG-Filles*) : unu kurso kun 25 lernantinoj — komenca kurso : instruas s-ro Massé.

SANCOINS (*CEG-Filles*) : du kursoj kun entute 32 lernantinoj — komenca kaj daŭriga kursoj : instruas s-ro Blanc.

II. — *Esperanto-ekzamenoj.* — Kvar okazis en la somero 1963 sub kontrolo de jena ekzamenantaro : S-roj Chagnoux (Moulins), Blanc (Sancoins), Gitton (Vierzon), s-ino Chaumereuil (Cosne) kaj f-inoj Joannet (Nevers), Guyon (Bourges).

BOURGES (E.N.) 29-5. — Atesto pri lernado : 22 knabinoj sukcesas. Honorvino donacita de s-ino la intendantino. Ĉiu laŭreatino ricevas donace la ĉinan libreton : « Karpetoj... ». « La Marvirineto » (Kopenhago) kaj « Amuzo per scienco » (Londono) estas donacitaj al la Seminaria Biblioteko.

COSNE (CEG) 25-4. — Atesto pri lernado : 30 knabinoj sukcesas. Ĉeesto de s-ino la direktorino. « Karpetoj... » al ĉiu laŭreatino.

SANCOINS (CEG) 16-5. — Du ekzamenoj : Atesto pri lernado, 13 knabinoj sukcesas ; Atesto pri supera lernado, 12 knabinoj sukcesas. Honorvino donacita de s-ino la direktorino, kantado fare de la ĥorgrupo. Ĉeesto de s-roj la urbestro, du vicurbestroj, kaj prezidanto de kantona delegitaro. « Karpetoj... » al ĉiu laŭreatino.

NEVERS (E.N.). — Du ekzamenoj okazos en oktobro. 6-6 jarfina kunveno, honorvino kun ĉe-esto de s-ro Barbier, seminaria direktoro.

Pri ĉi tiuj kvar faktoj aperis raportoj kun fotoj en *Berry Républicain* kaj *Nouvelle République* (Cher), en *Journal du Centre* (Nièvre). Aparta sukceso : f-ino Guyon (E.N. Bourges) sukcesis je Atesto pri Kapableco post partopreno en kurso de s-ro Babin (Grésillon 62).

III. — *Informa kaj kultura agado.* — Kulturaj vesperoj kun lumbildoj kaj magneta bendo (muziko kaj dulingvaj komentoj) :

BOURGES - Aŭstrujo - 100 gespektantoj ;

NEVERS - Hispanujo - 120 gespektantoj ;

FOECY (Cher) - Hispanujo - 600 gespektantoj ;

SANCOINS - Aŭstrujo - 260 gespektantoj ;

CLERMONT-FERRAND, s-ro Réquillard (Vierzon) prezentis Izraelon al 80 geĉeestantoj ;

SANCOINS kaj NEVERS — akcepto de profesoro Niŝiumi (Tokio) — prelego kun 60 ĉeestantoj.

Kreo de esperantistaj ĥorgrupoj en Bourges (E.N.) kaj Nevers (E.N.) propra iniciate de la gejunuloj sub gvidado de s-ro De Saint-Rapt, kaj Sancoins (C.E.G.).

En Nevers, okaze de la federacia kongreso (5-5, 63) la esperanto-gelernantoj de la du departementoj prezentas en la Urba Teatro altvaloran varietean programon, kiun ili mem iniciatis kaj preparis : ĥorkantoj, poemoj, skeĉo de R. Schwartz, akordiono kaj piano, folkloraj dancoj. Presitan programon en esperanto oni vendis en la teatro.

IV. — *Rezultoj.* — En Cher kaj Nièvre Esperanto estas nun konata kaj agnoskita fakto.

S-ro Fayet, akademia inspektoro en Bourges, sendis al ĉiu lernejo de la departemento cirkuleron pri la programo 1963 de Grésillon.

S-ro Daumas, akademia inspektoro en Nevers, aperigis la saman programon en la marta-aprila numero de *Bulletin de l'Instruction Primaire* (bulteno sendita al ĉiu lernejo en Nièvre).

31 ĵurnalaj artikoloj (ĝenerale kun foto) aperis en *Berry Républicain, Nouvelle République, Journal*

du Centre pri la diversaj esperanto-okazaĵoj (1962-63).

25 el la gelernantoj de E.N. Bourges kaj Nevers partoprenis la Kulturajn Semajnojn 62 kaj 63 en Grésillon (la plej elstara aranĝo de U.F.E.).

11 entute aliĝis al la someraj periodoj de Grésillon (62-63), 1 partoprenis la Forumon en Romo (J.-P. Bourgoin, Nevers), 3 el E.N. Nevers iris al la U.K. en Bulgario, 7 el E.N. Bourges kaj Nevers ekinstruos esperanton en diversaj lernejoj ek de 1963. En la knabina liceo de Nevers s-ro Martin, profesoro pri germana lingvo, planas malfermon de esperanto-kurso ek de septembro.

En Nevers « *Journal du Centre* » *dezirus aperigi* esperanto-kurson en siaj kolumnoj ; la turisma oficejo ĵus eldonis belan broŝuron kun tuta paĝo en esperanto.

V. — *Konkludo.* — Ĉi tiuj rezultoj ne okazis mirakle sed dank'al persistemo, utiligo de trafaj faktoj, aranĝo de komunaj renkontiĝoj inter la gelernantoj, organizo de kulturaj vesperoj, amika interhelpo kun neesperantistaj klerigaj asocioj, kaj ankaŭ perfekta kunlaboremo kaj harmonio inter la diversaj agantoj kaj instruantoj de la sama regiono. Mi uzu la okazon por danki kaj gratuli s-ron Tournecuillert, la de ĉiuj alte ŝatatan prezidanton de la esperanto-soiceto en Nevers.

R. BLANC.

ĈARENTO

Okazis sukcesaj renkontiĝoj en *Montguyon* (28-4) kaj *Puyraveau* (15 kaj 16-6).

ORIENTFRANCA FEDERACIO

En Epinal (23-a Kongreso) estis elektita nova komitato : s-roj Boyet (Sarreguemines), Chapellier (Nancy), f-ino Colin (Lunéville), s-roj Colnot (Nancy), Denis (Bar-le-Duc), Ferez (Strasbourg), Fondrillon (Nancy), f-ino Jacquot (Epinal), s-ro Manceau (Creutzwald), d-ro Tortel (Strasbourg).

La Turisma Servo en Nancy ĵus eldonis esperantan aldonon al la turisma prospekto. Ĉiu interesato povos ricevi senpage la belan nacilingvan koloran broŝureton (oni precizigu : en la lingvo franca, germana aŭ angla) kune kun la esperanta teksto. Skribu multnombraj por subteni la klopodojn de la lokaj samideanoj. Preparante viziton al nia regiono, avertu la lokajn delegitojn, kiuj klopodas starigi reton de turismaj interpretistoj.

Oni turnu sin al : TURISMO SERVO, 9, rue des Dominicains, Nancy, M.-et-M.

PARIZA FEDERACIO

Alvoko al la gejunuloj de la regiono : la nova junulara delegito por la pariza federacio estas s-ro Bastong. Ĉiuj gejunuloj interrilatu kun li, skribante al li, 34, rue de Chabrol, Paris X.

Ekde la venonta oktobro nova serio da *kursoj diversgradaj* okazos sub aŭspicio de la Filoteknika Asocio en du liceoj de Parizo. Por informiĝo sin turni al la *Centra Oficejo,* 34, rue de Chabrol.

VALLON-PONT D'ARC

La 5-an de majo okazis oficiala ceremonio pri la ĝemeligo de la tiea urba tendejo « d-ro Zamenhof » kun la konata somerumejo de Primoŝten (Jugoslavio), kies ĉefplaco cetere estas nomita « Vallon-Pont d'Arc ».

Tri delegitoj el Jugoslavio estis gastoj de « *Vivara Steleto* ». Ĉeestis s-ro H. Ageron, esperantista urbestro, s-ro Larfaoui, vic-prefekto, s-ro Deloge, departementa direktoro pri Junularo kaj Sportoj, s-ro Escoutay, prezidanto de la ardeŝaj urbestroj, kaj gesroj Bruno Vogelmann el Crailsheim.

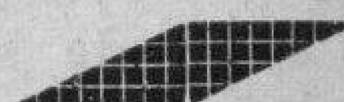
Eldonaĵoj : — *poŝtkartoj :* de 1 ĝis 10, po 1 Fr. ; de 10 ĝis 50, po 0,50 Fr. ; de 100, po 0,40 Fr. — *senpaga turisma dokumentaro* (Office Arts et Tourisme, place de l'Airette, Aubenas en Vivarais) — *dulingva broŝuro* « Ĉiuj plezuroj de l'akvo kaj suno » (sin turni al Syndicat d'Initiatives des Gorges de l'Ardèche, Vallon-Pont d'Arc, aŭ al s-ro urbestro H. Ageron, Vallon-Pont d'Arc).

CHARLES PICHON

La maljunaj Esperantistoj dediĉos emocian memoron al CHARLES PICHON kiu ĵus mortis en Casablanca. Li lernis esperanton ĉirkaŭ la jaro 1912, kaj partoprenis la konkurson de oratoroj, kiu okazis en la esperanta Kongreso de Berno en 1913. Li gajnis la unuan premion. Poste, li ageme partoprenis en la organizo de la deka Kongreso, kiu estis malfermiĝonta la duan de aŭgusto 1914, sed kiu ne okazis, pro la mobilizado. Dum la milito, Pichon edziĝis kun juna Esperantistino .

Ĉirkaŭ la jaro 1926, Pichon estis kandidato, sen sukceso, en la Ĉambro de Deputitoj. Li estis prezidanto de la Asocio Franca-Hispana, post la morto de admiralo Lacaze, kaj li kondukis ofte multajn pilgrimantojn en Kompostelo, Loyola, Escorial, k.t.p. Sed lia memoro restados en la kulturaj medioj, ĉar li estis verkinto de Historio de la Vatikano, **libro plej serioza, valora kaj kompetenta. Pichon ĉeestis la preparon kaj sintenon de pluraj konklavoj en Romo, kiel ĵurnalisto. En unu el tiuj okazoj li renkontis kardinalon Ratti, ĉefepiskopon de Milano, kaj li petis de li, ke li dediĉu al li ekzempleron de unu el siaj verkoj. Kardinalo Ratti akceptis volonte, kaj, skribinte la dediĉon, li malice aldonis : « Sub mia subskribo mi almetis la daton. » Efektive, kardinalo Ratti post kelkaj tagoj eliris el la konklavo sub la nova nomo de Pio XIa.**

Gabriel CHAVET.

INTERGRUPA AMIKECO SERĈATA

La Esperantista grupo en la germana urbeto Oberkirch serĉas amikan kontakton al aktiva Esperanto-grupo en Francujo. La grupo de Oberkirch celas, kun la franca grupo prepari la ĝeneralan ĝemeliĝon de ambaŭ urboj. Pro tio la franca urbo estu iom simila al Oberkirch.

La urbo Oberkirch havas 8.000 enloĝantojn. Ĝi situas je la limo de la Nigra Arbaro, nur 30 km oriente de Strasburgo. Multaj homoj venas en tiun ĉarman regionon inter arbaroj kaj vitejoj por ferii kaj refreŝiĝi.

En Oberkirch oni trovas paper—, teksaĵ— kaj maŝinfabrikojn. Tamen la urbo ne estas industria. Ege gravas la kampara elemento. Famaj vinspecoj tie estas kulturataj.

Ĉar ĝemeliĝo ebligas la reciprokan viziton de gelernantoj, la lernejoj en la du urboj devus havi proksimume la saman rangon. En Oberkirch krom la normala popollernejo estas mezgrada gimnazio kaj faklernejoj por metiistoj, komercistoj kaj agrikulturistoj.

La Esperanto-grupo de Oberkirch havas 24 membrojn. 15 de ili estas malpli aĝaj ol tridek jarojn, la plej aĝa estas kvindekdujara. La grupo daŭre montras aktivecon. En 1962, ĝi eĉ organizis la Germanan Esperanto-Kongreson.

Francaj Esperanto-grupoj en similaj urboj estas petataj, komuniki sian intereson pri amika kontakto al

Esperanto-grupo Oberkirch
Lohmühlweg 1
7602 Oberkirch (Baden)
Germanujo okcidenta

SERVICE DE LA CORRESPONDANCE SCOLAIRE INTERNATIONALE
60, boulevard du Lycée, Vanves (Seine)

M. Jacques Damanty, chef des services, a répondu récemment à une demande qui lui avait été faite ;

« *Quoique l'enseignement de l'Espéranto ne soit pas généralisé dans les établissements d'enseignement, le Service de la Correspondance Scolaire Internationale a toujours accueilli avec ferveur les demandes faites pour l'Espéranto et il s'est toujours appliqué à leur donner satisfaction...* »

SERĈAS KORESPONDANTON deknaŭjara hungara studento pri ĥemio — HAJABACS Péter, Budapest XIX Kossuth u. 19.

Editions Françaises d'Espéranto

11, rue Paul-Vergnes, Marmande. C.C.P. 30-900 Bordeaux. — ĝojas prezenti al la tutmonda esperantistaro la bazan verkon de la LINGVO INTERNACIA : la *FUNDAMENTO DE ESPERANTO*.

La 1-a kaj 4-a partoj, verkitaj de d-ro A. Albault, akademiano (antaŭ nelonge elektita de siaj kolegoj Sekretario de la Akademio de Esperanto), konsistas el komentoj historiaj, bibliografiaj kaj lingvaj, sen kiuj hodiaŭa leganto ne facile povas kompreni la esencan signifon de la fundamenta dokumento.

Ni substrekas, ke la 2-a parto estas la fotoreprodukto de la kvinlingva UNUA eldono de la FUNDAMENTO DE ESPERANTO, aprobita de la Unua Universala Kongreso en Bulonjo ĉe maro 1905 ; tiel ni eliminis kelkajn erarojn, kiuj englitiĝis en postaj eldonoj.

La tuta verko prezentiĝas kiel ampleksa libro 355-paĝa kun formato 15,5 x 21,5, presita sur fortika papero. La ekstera vesto similas al tiu de la LINGVAJ RESPONDOJ, alia baza verko aperinta antaŭ kelkaj monatoj ĉe nia Eldonejo.

Ĝis la 31-a de decembro 1963 (afrankite)

bindita ekzemplero 16 F. aŭ 45 steloj
broŝurita 11,50 33 —

Ek de la 1-a de januaro 1964

bindita ekzemplero 18 F. aŭ 50 steloj
broŝurita 13,50 38 —

Mendu senprokraste al nia Libro-Servo.

Por la centjara datreveno de la Ruĝa Kruco :

RUĜA KRUCO KAJ CIVILIZACIO

de CARL J. BURKHARDT (°)

La ĉefa cela de la *Ruĝa Kruco* estas konservi en ĉia cirkonstanco kaj por ĉiuj homoj kelkajn esencajn elementojn de la civilizacio.

Ni substreku tuj, ke la tuta mondo povas konsenti la koncepton de la *Ruĝa Kruco,* ĉar tiu konceptaĵo fondiĝas sur instigiloj komunaj al ĉiuj homoj kaj estas konforma al la intereso — bone komprenita — de ĉiuj popoloj. Ĉiu per propra vojo povas ĝin atingi, al kia ajn kulturo ĝi apartenas kaj kiel ajn ĝi konsideras la ekziston. Tiel same akceptite de la racio, kiel de la koro, la *Ruĝa Kruco* ne estas kredo, kiu kontraŭstaras al aliaj kredoj, sed idealo, kiu sur la interhelpa kampo inspiras praktikajn solvojn homskalajn. Ĝi kreiĝis empirie kaj tuj kapablis modeliĝi laŭ la homa naturo, forĝante siajn dogmojn en la malmilda lernejo de la vivo. Ĝi estas eble la sola patrio, kie la homoj el ĉiuj horizontoj kaj opinioj povas paroli la saman lingvon (°°) kaj etendi unu al la alia la manon.

SENDISKRIMINACIO, SENPARTIECO, NEUTRALECO

La doktrino de la *Ruĝa Kruco* estas centrita sur la principo de interhoma *sendiskriminacio,* kiun nocion ĝi dividas kun la moderna medicina moralo sed kiun vane oni serĉus en la malnova *Juro de Hipokrato.* La *Ruĝa Kruco* do alportas sian kunhelpon sen distingo pri raso, riĉo, religio aŭ politika opinio. Eĉ ĝuste por antaŭenigi ĉi tiun ideon ĝi fondiĝis antaŭ unu jarcento. Pro manko de natura egaleco, kiun la sorto rifuzas al la homoj, la sento de justeco postulas, ke oni donu al ĉiu lian ŝancon, lian lokon sub la suno. Kaj la sento de humaneco ja instigas malakcepti neniun, eĉ ne la malamatojn, eĉ ne la kulpintojn. Ĉi tiu nocio de interhoma rajto-egaleco ebligis al du mondoj — tiu de la mastroj kaj tiu de la servistoj — kuniĝi por formi plu nur unu solan homaron, kiel skribis antaŭ ne longe Jean-G. Lossier en sia verko « *La civilizacioj kaj la servo al la proksimulo* ». Kaj li aldonas : « *Laŭ tio, kiel homo iros ĝis la respekto de l'malamiko, kia ajn tiu ĉi estas — trans sia klaso, raso, religio — li povos redukti la dividojn de ĉi tiu mondo kaj trovi la unuecan principon de civilizacio nova.* »

Du aliaj fundamentaj principoj estas senpartieco kaj neŭtraleco. Substrekante, kiel senpartieco estas malfacilega, Goethe diris en siaj Aforismoj : « *Mi povas promesi esti sincera, sed ne senpartia.* » Senpartieco kuŝas sur ekzameno preciza, kompleta, objektiva de la problem-elementoj kaj sur ekzakta taksado de la pritemaj valoroj. Ĝi postulas daŭran kaj malfacilan strebadon por « malpersonecigi » la bonkoran agon ; ĝi foje estos la frukto de venko superforte gajnita sur si mem.

Same la neŭtraleco de la Ruĝa Kruco — tio estas la sindeteno, la malproksimeco, kiun ĝi observas sur la milita kaj ideologia kampo — postulas grandan internan liberecon kaj realan memregadon. Ĝi sentiĝos al tiu, kiu atingos progresintan ŝtupon de la pripensado, la bagatelecon de l'motivoj, kiujn ja ofte oni alvokas por alpuŝi popolojn en miksbatalon. Neŭtraleco estas unua paŝo al objektiveco, do al saĝeco kaj eble al paco.

LA RESPEKTO AL LA HOMO

La *Ruĝa Kruco* — kaj precipe ĝia neŭtrala agento, la Internacia Komitato (°°°) — strebas al tio, ke oni respektu la homan vivon, ĉi ties fizikan kaj moralan integralecon, eĉ kaj ĉefe kiam perforto senkateniĝas, sed ankaŭ ke oni protektu la homon, oni lin flegu, kaj, ankoraŭ pli, ke oni agnosku lian homan econ.

Dum la dua mondmilito — se citi nur du ciferojn — la delegitoj de l'Internacia Komitato de la Ruĝa Kruco plenumis dek-unu mil vizitojn en la barakarojn de la militkaptitoj kaj al ĉi tiuj ili distribuis helpaĵojn por valoro je pli ol tri miliardoj de svisaj frankoj.

La Internacia Komitato de la Ruĝa Kruco (I.K.R.K.) de komence estis la kaŭzinto de l'*Ĝenevaj Konvencioj.* Dum la lasta mondokonflikto la konvencio de 1929 regis la sorton de milionoj da kaptitoj. Por konsciiĝi pri ĝia efikeco, sufiĉas konstati, ke tie, kie ĝi validis, la mortokvanto ne transpasis la normalan procenton je 10 %, dum en la barakaroj de politikaj malliberigitoj senigitaj je jura protekto, la mortokvanto kreskis ĝis 90 %.

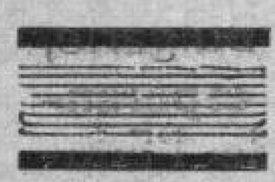
En 1949 nova Ĝeneva Konvencio aperis : la civiluloj ricevis statuton kaj garantiojn, kiuj tiel kruele al ili mankis. Ili de nun ĝuos traktadon analogan al tiu de l'militkaptitoj. Ĉiuj lokoj de kaptiteco estos malfermitaj al la inspektadoj de la IKRK. La deportadoj, ostaĝadoj, rabadoj estas formale malpermesitaj.

Plie ĉi tiuj tekstoj plej vaste aplikiĝos ne nur en okazo de regule deklarita milito, sed tuj kiam militagoj fakte eksplodis. Krome ili enhavas novan kondiĉon, la paragrafon 3, kiu aplikiĝas en okazo de civila milito. De nun la internaj konfliktoj ne plu tute eskapos el la rajto de Ĝenevo : oni devos tie observi almenaŭ la rudimentojn de humaneco. Jam sur tiu ĉi bazo la IKRK intervenis dum la alĝeria konflikto.

Kiaj ili estas nun, la Ĝenevaj Konvencioj sendube konsistigas unu ĉefelementon de civilizacio en mondo pli kaj pli malmildigita de partieca malamo kaj fanatikeco.

Sed malgraŭ sia disvolviĝo ili ne respondas al la tuta kampo de la homaj prematecoj. Tial strebas

Supplément à FRANCA-ESPERANTISTO N° 221, Octobre 1963

Bulletin Trimestriel d'Informations

Rédaction : Dr G. MAILLARD, 14, rue Ravon, Bourg-la-Reine (Seine).

Administration : Union Française pour l'Espéranto, 34, rue de Chabrol, Paris-10e.

N° 3 OCTOBRE 1963

SOMMAIRE

L'Esperanto, fait social

Après beaucoup de difficultés, de crises et même d'interdictions, l'Espéranto, surtout depuis ces deux dernières années, a pris de la vigueur et se répand rapidement dans le monde.

Mais nos compatriotes l'ignorent encore. Ils ne savent pas que l'espéranto est devenu un important fait social, parce que jamais on ne les informe sérieusement de cet état de choses dont les conséquences devraient dès maintenant attirer l'attention de tous.

Pendant que de grands Etats cherchent à se mettre d'accord sur le choix d'une langue nationale qui pourrait devenir langue internationale, ou encore à inventer une langue nouvelle, pendant ce temps perdu en vaines palabres, d'autres Etats moins importants, mais qui sentent plus impérieusement la nécessité d'avoir, à côté de leurs langues trop peu connues, une seconde langue pour leurs relations internationales, se tournent, avec un intérêt croissant, vers l'espéranto, cette belle langue, précise, riche, harmonieuse, et d'une acquisition beaucoup plus facile que celle des autres langues.

« Chef-d'œuvre de logique et de simplicité, a écrit Rollet de Lisle, la langue de Zamenhof est le plus parfait moyen d'expression de la pensée que l'homme ait jamais réalisé ! »

Et l'espéranto possède une autre qualité, ESSENTIELLE pour une langue internationale, c'est qu'il **n'est pas une langue nationale.**

Les hommes auxquels on l'enseigne savent qu'on ne cherche pas à les soumettre à l'emprise d'une autre nation. Ils ne perçoivent pas ce pénible sentiment d'infériorité qu'on éprouve toujours quand on parle à des étrangers dont on ne possède pas parfaitement la langue. L'espéranto doit devenir **la langue seconde de tous les hommes.**

Ces Bulletins d'informations Mondiales, qui paraîtront quatre fois par an, ne contiendront que des faits récents et précis, facilement contrôlables, donc irréfutables, qui montrent l'extension progressive actuelle de l'espéranto.

On voit ainsi que peu à peu, mais avec la régularité d'autres phénomènes régis par des lois naturelles, la Langue Internationale pénètre dans la vie des sociétés humaines.

Dr G. MAILLARD.

Le Congrès Universel de Sofia et le Congrès de la Jeunesse à Vraca

Les importantes manifestations que sont les Congrès espérantistes, dont le nombre s'accroît chaque année, sortent du programme de notre Bulletin qui a pour objet de démontrer par des faits **les résultats acquis :** d'une part sur le plan de l'extension de la Langue Internationale dans les divers pays et dans les diverses activités, et d'autre part sur le plan de son enseignement auquel on attache de plus en plus d'importance.

Cependant nous devons signaler dès maintenant l'ampleur exceptionnelle du **Congrès Universel** qui vient de se tenir à Sofia et qui marquera une date importante dans l'Histoire de la Langue Internationale. Nous y reviendrons plus longuement dans notre prochain Bulletin. Au moment où nous écrivons ces lignes nous n'avons encore que des renseignements fragmentaires.

Disons simplement que 3.472 congressistes étaient venus de 50 pays non seulement d'Europe, mais aussi d'Afrique, d'Asie, des deux Amériques et d'Océanie. La représentation des pays de l'Europe orientale était bien plus nombreuse que lors des congrès précédents. Il y avait environ 500 Polonais, 300 Hongrois, 50 Roumains et, pour la première fois, une importante délégation de l'Union Soviétique, guidée par le Professeur Bokarev, de l'Institut Linguistique de Moscou.

Mais, seul à notre connaissance, un grand quotidien français « Le Figaro » avait tenu à renseigner exactement ses lecteurs sur cet événement qui va sans doute faciliter l'adoption définitive de l'espéranto comme langue officielle des relations internationales. « Le Figaro » avait envoyé à Sofia un de ses meilleurs reporters, M. Sacha Simon.

Voici quelques-unes de ses impressions publiées dans le numéro du 12 août :

« Dix jours durant, Sofia s'est transformée en capitale de l'Espéranto. Dans l'immense bâtiment de l'Université, cette tour de Babel, où 3.500 citoyens de quarante-cinq pays étaient enfin unis par une langue commune, n'était guère accessible au profane ne parlant que trois ou quatre jargons européens. « Ĉu vi parolas esperanten ? » me demanda le confrère chargé du service de presse. Comme je ne le parlais pas, on m'aida à trouver l'un des dirigeants de l'important groupe français. Ce n'était pas chose facile : deux séances de travail, trois conférences et une assemblée générale se tenaient au même moment... Car l'espéranto de « grand-père », qui faisait sourire nos grands-parents, n'est plus...

L'Espéranto est devenu une chose sérieuse... »

Quant au Congrès de Vraca, également en Bulgarie, c'était le **19e Congrès International de la Jeunesse espérantiste.** Sous la présidence effective du « Ministre de l'Education Nationale », et en corrélation avec le Congrès de Sofia, il a réuni, du 27 juillet au 3 août, 540 jeunes venus de nombreux pays. Dans son allocution, le Ministre a insisté sur le rôle essentiel de la Langue Internationale pour le rapprochement des peuples. Et il a affirmé sa conviction que le Congrès de Sofia allait donner une forte impulsion au développement de l'Espéranto.

Dans notre prochain Bulletin nous reviendrons sur ce Congrès de Vraca qui, avec d'autres manifestations dans divers pays, montre l'intérêt croissant de la Jeunesse pour la Langue Internationale.

Entrée officielle de l'Espéranto à l'Université d'Amsterdam

A l'Université d'Amsterdam, grâce aux efforts du Professeur Pragano, l'Espéranto a été admis officiellement comme seconde langue aux examens de Doctorat. Le 26 octobre dernier, pour la première fois, le nom de l'Espéranto est apparu sur un diplôme de Doctorat décerné à Mme [illegible] Boot, élève du Professeur Pragano. Elle avait choisi la littérature française et la langue française comme langue principale, l'Espéranto comme première langue secondaire, et le Provençal comme deuxième langue secondaire.

Auparavant, une autre étudiante, Mlle C.-E. Baarslag avait passé avec succès un examen de fin d'études avec l'Espéranto comme langue seconde. Elle est actuellement assistante du Professeur de Linguistique hollandaise.

Une autre élève du Professeur Pragano, Mlle Corry Van Kleef a été reçue à son examen de fin d'études avec l'Espéranto, le 19 novembre 1962. Elle est actuellement professeur au Lycée Catholique de **Hoorn.**

Ces diplômes de l'Université d'Amsterdam présentent une extrême importance pour le mouvement espérantiste. Ils démontrent la haute valeur reconnue officiellement à l'Espéranto comme sujet d'étude littéraire. C'est un nouvel honneur pour l'œuvre de Zamenhof.

Maintenant que l'Espéranto a atteint à la Faculté des Lettres d'Amsterdam le même rang que les autres objets d'études, on peut prévoir un nombre considérable d'étudiants qui le choisiront pour leurs examens. On peut espérer aussi que l'exemple de l'Université d'Amsterdam sera suivi par d'autres Universités de Hollande et par d'autres pays.

∴

La Divine Comédie de Dante en Espéranto

Le texte complet de la Divine Comédie de Dante vient de paraître dans une édition de luxe qui comprend, outre l'original italien et sa traduction en langue internationale Espéranto par Giovanni Peterlongo, les célèbres illustrations de Sandro Botticelli (fin du 15e siècle), et les préfaces du grand linguiste italien Bruno Migliorini, du Professeur Pierre Bargellini (critique d'art italien), de même que celles des éminents spécialistes en littérature espérantiste, les Professeurs Gaston Waringhien (France) et Clélia Conterno Guglielminetti (Italie).

Cet ouvrage est édité par la maison Siei à Milan, et constitue une édition remarquable dans la série Orient-Occident de l'Association Espérantiste Universelle.

∴

Une nouvelle revue culturelle

Cette nouvelle revue, **Monda Kulturo,** est consacrée exclusivement à des œuvres écrites directement en Espéranto. Trimestrielle, illustrée et fort bien présentée, elle est une preuve de plus du haut niveau culturel de la Langue Internationale, qui avait déjà permis l'édition d'importants ouvrages originaux, dont un certain nombre ont été traduits en diverses langues nationales.

La rédaction de « Monda Kulturo » ayant constaté dans le monde espérantiste actuel l'existence d'un grand nombre d'écrivains de talent dans tous les genres littéraires et sur tous les continents, a pensé que le moment était venu d'éditer une revue culturelle internationale ouverte à toutes les œuvres de valeur. Dans ce premier cahier on trouve des nouvelles, des essais et des poésies de 9 auteurs appartenant à 8 pays de 4 continents et qui, représentant 7 langues nationales, ont préféré employer l'Espéranto pour la création de leurs œuvres.

∴

Bibliographie espérantiste

Avec la diffusion de l'Espéranto et les rencontres internationales de plus en plus nombreuses, la littérature espérantiste s'est beaucoup développée, surtout depuis ces dernières années. Il est difficile de dire combien il existe actuellement d'ouvrages en Espéranto. Comme premier renseignement précis, nous pouvons nous baser sur la mieux organisée des bibliothèques, celle de l'Association britannique de l'Espéranto, à Londres. Elle totalisait, en 1946, 28.060 ouvrages divers, dont la plus grande partie était constituée par des œuvres purement littéraires, soit originales, soit traduites. Dans ce nombre sont comprises les collections de 300 journaux ou revues littéraires.

D'après la « Bibliographie des éditions d'Espéranto » établie dernièrement par le Centre de Recherches et de Documentation, 475 ouvrages auxquels il faut ajouter des collections de journaux et revues, furent publiés en Espéranto de mai 1945 à mars 1952. Depuis cette date, le rythme des éditions est de plus en plus rapide. La littérature espérantiste s'enrichit sans cesse. De jour en jour de nouvelles œuvres paraissent dans toutes les parties du monde. Cet immense travail est réalisé sans aucune aide, financière ou autre, venant de quelque côté que ce soit, mais seulement grâce aux personnes qui savent et utilisent l'Espéranto et qui désirent étendre leurs connaissances par la littérature espérantiste.

Informations du Monde

BRÉSIL. — Le Conseil Fédéral de l'Education, conformément à la nouvelle Loi sur « Les Directives et les Bases de l'Education Nationale » a décidé à l'unanimité d'organiser à titre facultatif, l'enseignement de la Langue Internationale dans toutes les écoles du moyen degré.

Cette décision commence à porter ses fruits. Le célèbre Institut de **Copacabana,** à Rio-de-Janeiro a aussitôt créé deux classes d'Espéranto, respectivement pour les élèves du 1e et 2e degrés et pour ceux du 3e et du 4e degrés. L'inscription aux classes d'Espéranto est facultative, mais après l'inscription l'assistance aux cours devient obligatoire, ce qui assure le bon résultat de cet enseignement.

Le plan d'enseignement des cours d'Espéranto comprend non seulement l'étude de la Langue Internationale, mais aussi son utilisation pratique au moyen de correspondances avec les jeunes d'autres pays. Les élèves de ces cours pourront acquérir ainsi de nouvelles notions en géographie, ethnographie, histoire, etc... et aussi sur le plan linguistique par des comparaisons entre la langue nationale et les langues étrangères.

Les personnes intéressées par cet échange de correspondances entre jeunes élèves peuvent écrire à l'adresse suivante : Institut Copacabana, rua 5 de Julho 254, Rio-de-Janeiro, Brazilo.

A Rio-de-Janeiro, le mouvement espérantiste ne cesse de s'accroître. Il est en général appuyé par les autorités locales. Disséminés à travers tout le pays, il y a déjà environ 40 monuments, places et avenues qui portent les noms de Zamenhof ou d'Espéranto. Récemment à **Uberlandia,** de l'état **Minas Gerais** a été inaugurée une « Avenue Espéranto ». Cette cérémonie officielle s'est déroulée en présence de plus de 500 personnes parmi lesquelles plusieurs représentants d'autres villes de cet état, et d'autres éminentes personnalités qui ont présidé à la remise de 52 diplômes élémentaires et de 4 diplômes supérieurs aux élèves en fin de cours.

A la Faculté de philosophie de l'Université de **Gorias,** il existe depuis le début de cette année une chaire officielle de la Langue Internationale Espéranto, dont le professeur est le Dr Carlos de Almeida Wutke (SIP/358).

BULGARIE. — Au cours d'une récente interview, publiée dans la revue « La Bulgarie Moderne », l'éminent linguiste, le Professeur **Vladimir Georgiev,** vice-président de l'Académie des Sciences, a déclaré : « Je suis un fervent partisan de l'Espéranto. J'ai demandé qu'il prenne place dans l'enseignement à côté des langues étrangères. Pour les peuples du groupe slave, l'Espéranto est le moyen qui permet le plus facilement d'entrer en relation avec les autres pays... Actuellement, depuis la formation de nombreux nouveaux états indépendants en Afrique et en Asie, des difficultés linguistiques surgissent de toutes parts. Il est clair que l'Espéranto, qui peut être appris très rapidement, est aujourd'hui plus nécessaire que jamais. Voyez ce qui se passe en ce qui concerne par exemple la Chimie. On édite actuellement en diverses langues plus de 10.000 revues scientifiques, qui traitent des problèmes de la chimie. Aucune organisation ne peut assurer la traduction des plus importantes publications.

Si les informations scientifiques étaient publiées en Espéranto, beaucoup de recherches et de découvertes pourraient être connues d'un bien plus grand nombre de travailleurs.

Sur le plan pratique du commerce, de l'industrie, du tourisme, des Congrès internationaux, etc... l'Espéranto est appelé à jouer un rôle de plus en plus grand. Son enseignement dans les écoles doit être organisé au plus tôt ».

A Svistov, une récente décision du Conseil Académique a permis d'organiser un cours d'Espéranto à deux groupes de 25 élèves, à raison de deux heures par semaine, à l'**Institut d'Etudes Economiques supérieures.**

A **Sofia,** le Ministère bulgare de l'Enseignement et de la Culture vient de confirmer la décision prise par la Faculté de Philosophie de l'Université « Kliment Ohridski » et par son Conseil Académique, d'introduire la Langue Internationale dans son programme au titre de matière officielle facultative (SIP/543).

CHINE. — A **Pékin** viennent de se créer 9 centres d'étude de l'Espéranto dans différents quartiers. Ils se composent principalement d'employés de commerce ou de bureaux, d'instituteurs et d'étudiants, et tous apprennent avec enthousiasme la langue internationale. Chaque mois a lieu une réunion commune de ces 9 groupes.

La première édition du « Cours Elémentaire d'Espéranto » a été épuisée dès son apparition, ainsi que l'édition du « Nouveau dictionnaire Espéranto-Chinois ». Une seconde édition de ces deux livres paraîtra cette année.

A **Pékin** également, un Cours pour les professeurs de l'Université a été organisé depuis septembre dernier. Il durera un an, à raison de 6 heures par semaine.

La République populaire chinoise utilise largement l'Espéranto. La Maison d'édition de l'état chinois pour les langues étrangères emploie la Langue Internationale pour répandre dans le monde entier le point de vue du gouvernement chinois relatif aux affaires de politique courante, et pour donner des informations concernant son vaste territoire. Ainsi vient de paraître un ouvrage de 130 pages avec cartes et références sur « Le problème des frontières entre la Chine et l'Inde », et 9 livrets relatifs à la discussion actuelle dans les milieux communistes.

La grande Revue Trimestrielle illustrée « **La Chine Populaire** » paraît en Langue Internationale (SIP/555).

ETATS-UNIS D'AMÉRIQUE. — **Un Centre Scientifique Espérantiste** fondé à New-York en janvier 1962, pour propager largement la connaissance de l'Espéranto dans les milieux scientifiques et universitaires, a commencé la publication, d'abord trimestrielle, puis mensuelle, d'une revue bilingue (espéranto et anglais). Mille exemplaires de cette publication doivent être envoyés gratuitement dans les milieux sélectionnés, universitaires, culturels et scientifiques, d'abord dans les états orientaux de l'U.S. pendant une première période, puis dans tout le pays. Cette publication contribuera à faire connaître la Langue Internationale dans les plus hautes sphères des Etats-Unis et de l'O.N.U.

FRANCE. — **Au Centre d'Etudes nucléaires de Grenoble,** organisation d'Etat de recherches sur l'Energie atomique, a été fondée une Section d'Espéranto. Pour la première fois la Langue Internationale a été reconnue dans un milieu scientifique comme section subventionnée dans le cadre de la Société Culturelle locale.

Cette section fonctionne comme service d'information et de traduction, avec la création d'une bibliothèque et une organisation de cours oraux, par disques et par correspondance.

Dès le début, plus de 50 personnes ont adhéré à cette section, parmi lesquelles plusieurs membres de l'organisation européenne EURATOM. Et les directeurs de deux revues scientifiques bien connues : « **Nucleus** » et « **Chimie analytique** » acceptent dès maintenant des articles et des résumés rédigés en Espéranto (Pour informations, écrire à : Ingénieur Jean A. Dettwiller A.A.C.S. du Centre d'Etudes Nucléaires de Grenoble, **Esperanto-Fako,** boîte postale 269, Grenoble (Isère).

Nous espérons que nos amis, qui s'intéressent aux études nucléaires ou à l'électronique en général, aideront cette intéressante initiative.

GRÈCE. — Le Ministre de l'Education Nationale vient de rendre officiel l'enseignement de l'Espéranto, à titre facultatif, dans les écoles et dans les Universités. Il considère l'Espéranto, déjà enseigné dans de nombreux pays, « comme un excellent moyen pouvant contribuer aux contacts spirituels entre les peuples ».

GUATEMALA. — Le gouvernement du Guatemala a décidé de donner à l'Association espérantiste de ce pays l'autorisation d'enseigner la Langue Internationale pendant une période expérimentale de trois années, à tous les élèves de l'enseignement du 2e degré de la capitale qui auront choisi l'étude de l'Espéranto au lieu de l'anglais ou du français.

HOLLANDE. — A **Utrecht**, le Conseil municipal a décidé de donner le nom de « Zamenhof » à une allée du nouveau quartier et d'y élever un monument pour perpétuer le souvenir du créateur de l'Espéranto.

HONGRIE. — La première **Université espérantiste d'Eté** a eu lieu l'année dernière à **Gyula**, près de la frontière roumaine. Cent-vingt espérantistes y ont participé. On y a entendu des conférences faites par d'éminentes personnalités, professeurs et linguistes, sur : les époques historiques de l'Espéranto, sa diffusion dans le monde du travail et chez les pacifistes, la littérature espérantiste et l'enseignement de la Langue Internationale. Cette première Université d'Eté ayant remporté un grand succès, on envisage d'en organiser une seconde, sur une plus grande échelle, en 1963.

Le Recteur de l'Université de **Szeged** (Hongrie) a autorisé l'enseignement de l'Espéranto dans les Facultés de l'Université, au même titre que les matières d'études facultatives, en 1963-1964 (SIP/559).

INDONÉSIE. — La jeunesse commence à s'intéresser à l'Espéranto. Trois cours ont été organisés à **Djakarta**, pour les enfants de 7 à 12 ans, pour les étudiants et pour les travailleurs manuels.

ISRAEL. — Le Conseil municipal de la ville de **Bat-Jam** a décidé de donner le nom de Zamenhof à l'une de ses avenues. Voici les villes qui, en Israël, ont maintenant des rues « Zamenhof » : **Tel-Aviv, Jérusalem, Haïfa, Holono, Herzlija, Kvar-Ata, Kfar Saba, Hirjat, Bjalistok**, et maintenant **Bat-Jam.**

ITALIE. — A **Pistoia** a été inaugurée une nouvelle rue qui a reçu le nom de « Ludoviko L. Zamenhof ». A cette occasion, une journée espérantiste a été organisée à laquelle ont participé non seulement les espérantistes locaux, mais 90 autres venus de 16 villes voisines. Le Maire de Pistoia découvrit la plaque et parla de l'importance qu'est appelée à jouer dans le monde la Langue Internationale créée par Zamenhof.

Entre autres manifestations, le matin à l'église St-Dominique, le Père L. Tovini au cours de la messe, avait montré l'importance de l'Espéranto comme facteur d'union spirituelle pour l'humanité. Dans l'après-midi, une réunion publique eut lieu à la Chambre de Commerce où **le Président de l'Association Nationale des Chemins de fer**, M. G. Zacconi éveilla un grand intérêt en démontrant la structure de l'Espéranto, quelques-unes de ses applications pour le commerce international et l'utilité de son enseignement dans les écoles.

A **Rome**, s'est fondée « l'Association Internationale des Pharmaciens Espérantistes ».

JAPON. — Plus de 300 jeunes parmi lesquels des étudiants d'une vingtaine d'Universités ont participé à de nombreuses réunions afin de s'entraîner à l'usage de la langue internationale en vue du Congrès Universel d'Espéranto **qui aura lieu à Tokio en 1965.**

NOUVELLE-ZÉLANDE. — A **Tweedsmuir**, 186 enfants apprennent l'Espéranto et 300 à l'école secondaire de **Hawera.** D'autres cours ont été organisés à **Sunrise Road** et **Auckland**, pendant l'année dernière. Il y a aussi maintenant des **cours pour instituteurs** à « Queen Elisabeth College », et à la maison d'Education « Victoria University », à **Wellington.**

POLOGNE. — L'Espéranto est enseigné à titre obligatoire dans quatre classes du Lycée de **Sosnowiec.** Le premier examen, qui correspond à notre baccalauréat, a eu lieu l'année dernière avec une présentation à la Télévision. Interviewé, le Président de la République Polonaise a déclaré : « L'Espéranto est une langue très utile. Elle a beaucoup d'adeptes enthousiastes. Apprenez donc l'Espéranto ».

A **Cracovie**, après un enseignement facultatif de l'Espéranto pendant 5 ans dans deux lycées de cette ville, on a décidé d'en rendre obligatoire l'enseignement dans ces deux lycées, à partir de cette année.

VENEZUELA. — Au début de cette année, un Cours d'Espéranto fut inauguré à l'Université de **Caracas.** Il a été organisé par la Direction de la Culture (branche d'Etudes Générales). Les leçons ont lieu trois fois par semaine (SIP/545).

YOUGOSLAVIE. — **Zagreb.** Chaque année dans plusieurs villes universitaires de Yougoslavie ont lieu des cours d'Espéranto, sous la direction de professeurs d'Université, spécialisés dans la linguistique. Il est rare cependant que l'internationalité de l'Espéranto apparaisse de façon aussi tangible que dans le cours qui vient de s'ouvrir à l'Université de Zagreb, où des étudiants africains et asiatiques de 14 pays : Birmanie, Indonésie, Liban, Syrie, Israël, Irak, Jordanie, Soudan, Tanganyika, Mali, République Arabe Unie, Cuba, Bolivie et Chili suivent actuellement un cours de Langue Internationale par la méthode directe (SIP/542).

Nous avons signalé dans le précédent bulletin une intéressante réalisation des **Jeunes Astronomes de Zagreb** sous la direction du Directeur de l'Observatoire, le Dr Divjanoviĉ : la création d'un centre balnéaire espérantiste, actuellement en plein développement, dans une des plus belles régions de l'Adriatique, à **Primoŝten.** Ils ont édité à cette occasion une brochure de 48 pages, illustrée et entièrement bilingue sur deux colonnes (langue croate et Espéranto), qui peut être considérée comme un modèle du genre. (S'adresser à Internacia Esperanto-Kampadejo, Primoŝten ĉe Ŝibenik, Jugoslavio).

L'Observatoire de Zagreb tient une place importante à l'Académie des Sciences croate. Mais il présente cette particularité, unique jusqu'à présent, d'être, selon les termes de son Directeur, « entre les mains des espérantistes ». Tout son personnel scientifique pratique couramment la langue internationale. Et il vient d'éditer une revue illustrée de vulgarisation astronomique « Homo kaj Kosmo », rédigée entièrement en Espéranto, qui complète sa Revue en langue croate éditée depuis plusieurs années. A notre époque de satellites artificiels et de voyages cosmiques, cette petite revue, très bien rédigée et clairement présentée avec des illustrations, vient bien à son heure. Adresse : « Homo kaj Kosmo », Opatiĉka 22, pf 165, Zagreb, Jugoslavio.

Dr G. MAILLARD.

Pour tout ce qui concerne LA REDACTION de ce Bulletin, s'adresser au Dr G. Maillard, 14, rue Ravon, Bourg-la-Reine (Seine).

Pour TOUS AUTRES RENSEIGNEMENTS, tels que : cotisations aux grandes Associations Espérantistes, adhésions aux Congrès, abonnements aux journaux et revues espérantistes, achats de livres, etc... s'adresser à l'UNION FRANÇAISE POUR L'ESPÉRANTO, 34, rue de Chabrol, Paris 10e. Tél. PROvence 55-03. C.C.P. 855-35 Paris.

De même si l'on désire DES TIRAGES A PART DE CE BULLETIN. Ils seront envoyés franco à raison de un franc les dix.

Imp. COCONNIER, Sablé (Sarthe)

la IKRK por plilarĝigi la konkerojn del'humana rajto. Ĝi unue provis havigi ian protektadon por la personoj malliberigitaj en sia propra lando sekve de internaj perturboj ; kiuj personoj estas nuntempe pli minacataj kaj senigitaj je rajtoj ol la milittempaj malamikoj. La IKRK kun la helpo de spertuloj proklamis la principojn aplikeblaj al tiaj personoj, kaj tiel ĝi povis ĉi-lastajn jarojn agi favore al viktimoj de perturboj en latina Ameriko kaj Afriko, interalie vizitante la personojn senigitajn je libereco.

UNU SOLIDARECA RETO INTER LA POPOLOJ.

Sed staras unu problemo ankoraŭ pli grava. Por kio servus savi kelkajn individuojn, viziti kelkajn milojn da kaptitoj, se la monda opinio devus akcepti, ke tutaj nacioj povos sin ekstermi reciproke sen distingo ? Efektive la ĉiam pli totala karaktero de la milito, la interveno de teruraj armiloj minacas je detruado la homaron kaj la civilizacion. Tial la IKRK provas akiri, antaŭ ol ne estos tro malfrue, ne la malpermeson de difinita armilo — kio estus neebla kaj cetere iluzia — sed la agnoskon de certaj reguloj koncerne la civilulojn, limigantaj la uzon de militrimedoj, kiaj ajn ili estas.

Fine la Ruĝa Kruco kontribuas siamaniere al la alproksimiĝo de l'popoloj, disvastigante inter ili unu senton de aktiva solidareco, unu reton da respondecoj kune plenumitaj, atendante, ke ĉi tiuj virtoj povos en la paco mem atingi sian tutan plenumiĝon.

Kaj ĉefe la Ruĝa Kruco havas ekzemplan valoron. La agoj faritaj de ĝi en la koro de l'batalo estas jam pacaj agoj. Kiam la milito fosas sian tragikan kavaĵon, la Ruĝa Kruco restas lasta ponto inter la homoj. La Ruĝa Kruco agnoskas la valoron de la homo, ĝi strebas por konservi lian vivon kaj efektivigi lian destinon. Ĉu ĝi ne estas unu el la pravoj ne perdi esperon kaj kvazaŭ promeso de pli bona mondo ?

EL « UNESKO-INFORMOJ », nº 416.

Tradukis J. T.

(o) S-ro Carl Burkhardt, Plenpova Ministro, estas iama prezidanto de l'Internacia Komitato de la Ruĝa Kruco.

(oo) **N. de la T.** — Verfakte la penso troviĝas komuna : unu el la kulturaj elementoj, de kiuj devenas la Lingvo Internacia.

(ooo) **La Internacia Komitato de la Ruĝa Kruco** estas la fondinta organo de la Ruĝa Kruco, kreita en Genevo en 1863. Ĝi estas ekskluzive formita de svisaj civitanoj, dudek kvin maksimume, alelektitaj ; kio ebligas al ĝi interveni sur humana kampo en la landojn, kiuj troviĝas en stato de milito, civila milito kaj internaj perturboj. Ĝi zorgas pri la respektado de l'Genevaj Konvencioj kaj servas por ke la viktimoj ricevu protektadon kaj kunhelpadon. Ĝi estas la konservanto de l'principoj de la Ruĝa Kruco, agnoskas la novajn naciajn societojn kreitajn en ĉiu lando kaj laboras por la disvolviĝo de la humana rajto.

EL NIA LETERKESTO...

« Mi legis kun grandega intereso la brilan demonstron de s-ro Demoliens pri la maniero desegni la verdan stelon sen cirkelo. Tiu eltrovajo estas el tiuj, kiuj antaŭenpuŝas nian Movadon al grandaj sukcesoj kaj kondukos ĝin al la fina venko.

Mi mem estas aŭtoro de genia metodo, kiu permesas produkti rondojn en akvo sen cirkelo. Mi ne dubas, ke tio interesegos la legantaron de nia revuo, kaj ke nia redaktoro disponigos al mi la kelkajn paĝojn, kiujn mi bezonas por tiu tre teknika demonstro. »

Michel Duc Goninaz.

ERATUMO

En la recenzo pri « FABLETOJ » de Ferdo Ŝkrljac unu vorteto elglitiĝis : komence de la lasta paragrafo la frazo « la tradukinto timas la neologismojn » **estu korektita « la tradukinto ne timas la neologismojn ».**

« Potenco ĉia feblas, krom se unuiĝinta »

LA FONTAINE.

« La homo, kiu diras, ke li ne naskiĝis feliĉa, povus almenaŭ fariĝi tia per la feliĉo de siaj amikoj aŭ proksimuloj. Envio forŝovas de li ĉi tiun lastan rimedon. »

La Bruyère. XI Pri homo, 22.

« Oni demandas, kial ĉiuj homoj kune ne konsistigas kvazaŭ unu solan nacion, kaj ne volis paroli unu saman lingvon, vivi sub la samaj leĝoj, interkonsenti pri la samaj kutimoj kaj unu sama kulto. Kaj mi, pripensante la kontraŭecon de la spiritoj, gustoj kaj sentoj, mi miras pro tio, ke mi vidas ĝis sep aŭ ok personojn kuniĝi sub unu sama tegmento, en unu sama murzono, kaj konsistigi unu solan familion. »

La Bruyère. XI Pri homo, 16.

LA SVAHILA FARIĜAS OFICIALA LINGVO EN TANGANJIKO

La buĝetprojekto de Tanganjiko ĵus unuafoje estis redaktita en la svahila. La lando, kiu atingis la sendependecon en la lasta decembro, adoptis efektive la svahilan kiel oficialan lingvon egalece kun la angla. 90 % el la parlamentaj debatoj okazas nun en la svahila, kaj tial la prezidento Nyerere ekfaris la decidon antaŭenigi ĉi tiun lingvon ĝis la rango de oficiala lingvo. (UNESCO-Informoj).

U. F. E. - Konsilio, la 7-an de Septembro

en la KULTURA DOMO

La konsilio kunsidis de la 9-a ĝis la 12-a kaj duono kaj de la 14-a ĝis la 18-a kaj 45.

Ĉeestas d-ro A. Albault, s-ro R. Blanc, s-ino M.-L. Bodard, s-roj H. Bourdelon, D. Chagnoux, J. Guillaume, H. Micard, G. Rougetet, J.-A. Rousseau, kaj J. Thierry.

Senkulpiĝis per letero s-roj J. Asquéri, E. Bidoit, R. Bernard, J. Chapellier, V. Cugny, f-ino Ch. Garrigue, L. Giloteaux, R. Llech-Walter, L. Mahé, J. Manceau, R. Motto, kaj A. Ribot.

Ne ĉeestas d-ro P. Berlot, kaj s-ro G. Odent.

***

Prezidas komence s-ro D. Chagnoux, poste s-ro H. Bourdelon.

Estas precizigite, ke s-ro H. Bourdelon reprezentas s-ron F. Garrigue, kaj s-ro J. Thierry, s-rojn R. Bernard, J. Chapellier kaj L. Mahé.

Post legado de la leteroj la konsilio decidas unuanime skribi al sia prezidanto R. Llech-Walter por komuniki al li la konfidon de ĉiuj konsilianoj.

1) Financa situacio. — S-ro J.A. Rousseau raportas per provizoraj ciferoj pri la kasostato en septembro 1963. La bilanco evidentigas, ke la konstanta prezaltiĝo de la lukosto, hejtado kaj impostoj postulas kotizoaltigon : necesas urĝaj rimedoj, kaj unuanime la konsilio decidas, ke ek de nun la kotizoj estos jenaj :

« Membre titulaire »	*15 Fr. anstataŭ*	*12*
« Membre junior »	*8 Fr. anstataŭ*	*6*
« Membre adhérent »	*5 Fr. anstataŭ*	*3*
« Membre étudiant et jeune »	*2 Fr. anstataŭ*	*1,5*

La kotizoj de « membre bienfaiteur » kaj « membre donateur » respektive 50 Fr. kaj 25 Fr. restos neŝanĝitaj ; kio esperigas, ke pli multaj membroj klopodos subteni asocion.

En la venonta decembra kunsido la konsilio denove konsideros la situacion kaj tiam la eblecon indicumi la kotizojn.

2) Statuto kaj reglamento. — S-ro G. Rougetet konstatas, ke li jam ricevis la regulitan statuton de la jenaj federacioj : **Alsace, Bourgogne, Drôme, Nord, Paris** kaj **Provence.**

La reguligo estas nun farata por **Massif Central** kaj **Angers.**

Oni atendas informon pri **Bordeaux, Languedoc, Roussillon, Lyon** kaj **Normandie.**

3) Intergrupa konkurso. — Venis nur tri respondoj : **Les Andelys, Dijon** kaj **Toulouse** (kiu rimarkinde duobligis sian membraron).

Oni rekomencos la konkurson por la venonta jaro, sed montriĝas necesaj aldono de klarigoj reklamo pri la rezultoj, kaj precizigo de limdato.

4) Plano pri reorganizo de la servoj en la Centra Oficejo. — S-ino M.-L. Bodard prezentas la proponon, kiu estas aprobita :

En la kadro de la Inform-komitato kaj sub la direkcio de s-ro G. Rougetet : — servo pri gazetaraj rilatoj (s-ro Bourdeaux), — servo pri eksteraj demarŝoj (s-ino M.-L. Bodard) ; en la kadro de la sekretarieco : — servo pri la revuo (s-ro J. Thierry). — servo pri la biblioteko (s-ro P. Royer), — servo pri akcepto de eksterlandanoj (s-ro P. Poly). Ĉiu respondeculo trovos mem du vicrespondeculojn.

5) Stato de la junulara asocio en Francujo. — Manko de raporto fare de la junulara delegitino devigas nin prokrasti la punkton ĝis la venonta kunsido.

6) 48-a U.K. en Sofio. — Raportas s-roj R. Blanc, J. Guillaume kaj J.-A. Rousseau. Oni aparte konsideras la efikon de la kotiza duobligo koncerne la asociajn membrojn.

7) 56-a N.K. en Parizo. — Interŝanĝo de ideoj : estas interalie proponitaj la bondeziroj de pli preciza tagordo, fest-parolado, oratora kaj eble kanzona konkursoj (por gejunuloj). La aliĝ-kotizo estos 7 Fr. (ĝis la 31-a de junuaro) kaj 10 Fr. poste. La limdato por la loĝpetoj estas fiksita je la 31-a de marto 1964.

Oni elektas la alfabetan violiteron, laŭ kiu okazos la balotado pri triono de la konsilia membraro ; estos do reelekteblaj :

— **en 1964,** s-roj L. Mahé, J. Manceau, H. Micard, R. Motto, G. Odent, A. Ribot, G. Rougetet, J.-A. Rousseau ;

— **en 1965,** s-roj J. Thierry, A. Albault, J. Asquéri, E. Bidoit, P. Berlot, R. Bernard, R. Blanc kaj s-ino M.-L. Bodard ;

— **en 1966,** s-roj D. Chagnoux, J. Chapellier, V. Cugny, F. Garrigue, f-ino Ch. Garrigue, s-roj L. Giloteaux, J. Guillaume kaj R. Llech-Walter.

8) 49-a U.K. en Hago. — Okazos reelekto de la Komitato de U.E.A.

9) 3-a Kultura Semajno en 1964. — Raportas s-ro R. Blanc pri la du antaŭaj, kaj ĉefe pri la jam atingitaj rezultoj, kiuj estas brilaj kaj kuraĝigaj des pli, ke la seminariaj gejunuloj estas morgaŭaj geinstruistoj. Ĉi tiu agado de U.E.F., kiun oni dankas al la persistaj klopodoj de s-roj R. Llech-Walter kaj R. Blanc, konsistigas unu el la plej pozitivaj faktoj. Estas antaŭvidita la **3-a Kultura Semajno,** kiu okazos de la 30-a de marto ĝis la 5-a de aprilo 1964. Kunhelpos al nia prezidanto por la subvencia punkto s-ino M.-L. Bodard, por la programa punkto s-ro F. Garrigue, kaj por la seminarioj s-ro R. Blanc.

10) Lerneja komisiono. — Ĉia ebleco de kunlaboro kun G.E.E. estas bondezirinda, sed la konsilio tre bedaŭras la enhavon de la numero **Julio 63** de « Espéranto et Culture », kies komentoj tiurilate ne estas kuraĝigaj.

11) Perkoresponda kurso de U.F.E. — S-ro H. Micard klarigas, kial en la nuna momento la antaŭvidita interkonsento montriĝas ankoraŭ ne matura kaj devas esti plue studata.

12) « Franca Esperantisto ». — S-ro J.-A. Rousseau prezentas la bilancon : por redukti la deficiton, estas decidite, ke la revuo aperos nur 12-paĝa, sesfoje ofsetita kaj kvarfoje presita ; kio kostos kun la kvarpaĝa presita franclingva bulteno ĉ. 3.300 + 4.400 = 7.700 Fr. por 7.400 da enspezoj. Ĉar estas antaŭvidebla nova plialtiĝo de la preskosto, rekonsidero de la ciferoj estos farita en decembro.

Estas decidite ankaŭ, ke de nun nur s-ro J. Thierry, kiel redaktoro, rajtos doni « **bon à tirer** » por la presado de la revuo kaj franclingva bulteno. La redaktoro atentigas la federaciojn, ke ili konformiĝu al la presindikoj klarigitaj sur la dua paĝo de la presitaj numeroj, kaj ne sendu por publikigo nuran protokolon aŭ bultenon valoran nur por la arĥivoj. Por lasi spacon al ĝeneralaj kaj aliaj artikoloj oni klopodu **koncizigi** la komunikojn.

13) « Konsiloj al la grupoj ». — Punkto prokrastita ĝis plia informiĝo.

14) U.E.A. - ĵusaj informoj. — Okazas interŝanĝo de ideoj rilate al la statistikoj.

15) Diversaĵoj :

a) S-ro H. Micard legas la **leteron**, kiun tiucele s-ro P. Petit sendis al li ; la konsilio **unuanime** konsideras, ke la prilingva demando levita de s-ro P. Petit estas persona opinio **lia**, kiu ne pravigas la kunvokon de speciala kunveno.

b) S-ro G. Rougetet memorigas al la konsilianoj, kiuj ne respondis, la lo-an paragrafon de la Reglemento, postulantan minimume leteran respondon al la kunvokoj.

c) S-ro H. Bourdelon legas leteron de franca deputito al la kongreso okazinta en Hamburgo kaj kelkajn leterojn kaj artikolojn siajn rilate al du gazetoj.

d) S-ro J. Thierry donas informojn pri la nun farata filmo de s-ro L. Mahé : sekvas interŝanĝo de ideoj ; li krome prezentas la proponon de s-ro Sylla Chaves el Brazilo pri interŝanĝo de gejunuloj, kiun proponon la konsilio bedaŭre devas pro financaj motivoj opinii neefektivigebla.

d) S-ro J. Guillaume sciigas, ke ruso deziras interrilati kun s-ro Jean Lafitte kaj ke s-ro Ferenc Fodor proponas sin por gvidi Cseh-kurson.

Grésillon, la 7-an de septembro.

La protokolinto : J. THIERRY.

NIA RESTADO EN GRÉSILLON

Ĉiujare, de ĝia fondiĝo en 1960, la Esperanto-klubo (nun « *Centre Culturel et d'Amitié Internationale Zamenhof* ») de Andelys premias la plej bonajn lernantojn el siaj kursoj per 100-franka stipendio cele al vojaĝo pere de Esperanto. En 1960, 2 knabinoj partoprenis la infankongreseton en Bruxelles. En 1961, 2 knabinoj restadis unu semajnon en Grésillon. Pasintjare 2 geknaboj aliĝis al la infankongreseto en Kopenhago ; bedaŭrinde, pro subita malsaniĝo, la knabo ne povis kunveturi. Ĉi-jare, 3 geknaboj restadis 10 tagojn en *Grésillon.*

Jen ilia raporteto :

Ni estas tre kontentaj pri nia restado en la Esperantista Kulturdomo Grésillon. Ni provos rakonti al vi nian vivon en la kastelo. Matene, la sonorilo vekis nin je la 8-a horo. Poste, ni devis matenmanĝi je la 8-a kaj duono. Ni estis liberaj ĝis la 10-a horo. Tiam, ni aŭskultis tre interesajn prelegojn pri la spirito de la Renesanco, Bruges, la Loire-kasteloj, kaj la vivo en Skandinavio. Poste, ĉiu povis bani sin en la bela banejo. Nia stomako anoncis al ni la tagmanĝon. Ofte, posttagmeze, ni partoprenis la interparoladojn.

Ni faris belegajn promenadojn en Baugé, al la dolmeno kaj ekskursojn al kelkaj belegaj Loire-kasteloj : Langeais, Villandry, Azay-le-Rideau, Chinon kaj Saumur. Aliafoje, ni vizitis la urbon Angers.

Vespere, post la manĝo, ni ofte ludis, kantis aŭ rigardis filmojn.

La suno estis nia amiko dum la tuta restado. Grésillon ravis nin kaj ni tre ŝatus reveni tien ; ĝia kanto estas tre vera :

Grezijono,
En arbaro la kastel'
Por la anoj
De la bela verda stel' !

Kune studas, babiladas,
Guas, ridas, revas ni,
Tie ni diverslingvanoj
Sentas nin ĉe famili' -

BONNET Sylvie, 15-jara knabino.

CARON Josette, 14-jara knabino.

NIA VORTTREZORO

VORTARO - VORTTREZORO

Kial oni diras « vortaro » ? Ĉu « vortlibro » ne estus pli logika ?

La sufikso -aro signifas tuton, sed ne ian ajn. Temas pli ĝuste pri nova *unuo ;* unuo estas io organizita kaj sentebla kiel tia. Tial oni povas paroli pri la « homaro » kaj pri « aro da homoj », kiuj estas du nocioj sen multa rilato inter si. Ankaŭ tial « homaro » rilatas al la tuta terglobo, dum « arbaro » estas nur tiu arbotuto, kiu troviĝas en difinita loko aŭ regiono : en ambaŭ kazoj ja temas pri nova *unuo*. En tio -aro estas plene komparebla al -ero, kiu ankaŭ estas alia *unuo*.

Tiel same « vortaro » estas tiu organizita tuto da vortoj prezentitaj en alfabeta ordo kaj presitaj en libro. « Vortlibro » estus nur libro de vortoj prezentitaj en alia maniero ol en vortaro, ekzemple ordigitaj laŭ ilia signifo. Cetere, ni ne pretendu, ke tiu ĉefa signifo de « vortaro » devenas nur de logika dedukto ; tie la logiko nur helpas la lernanton memori. Ke Zamenhof elektis tiun formon, eble povas esti klarigita ankaŭ per la fakto, ke la koncernaj terminoj de kelkaj aliaj lingvoj estas simile formitaj : Pensu nur pri la franca « dictionn*aire* » kaj pri la rusa « slov*ar* », dum vortlibro estus subtenita nur de la germana « Wörterbuch ». Pensu ankaŭ pri « gloss*aire* — glosaro ».

Duan signifon « vortaro » trovis per ĝeneraligo : de la libro la senco vastiĝis al la vortotuto mem de difinita lingvo ; abstrakta aspekto de konkreta nocio. Sed por tiu senco ni prefere uzu la sinonimon « vorttrezoro », kiu ja aludas pri la granda riĉeco statika kaj dinamika, aŭ se vi preferas *radika* kaj *vortfara,* de nia lingvo. Tamen ankaŭ ne kredu, ke tiu tre bilda kaj eminente taŭga termino estis inventita de unu el niaj aŭtoroj. La germanoj ja nomas ĝin « *Wortschatz* » kaj jam en la latina iu verkis iun « *Thesaurum poeticum linguæ latinæ* ». Tiu bildo transiris al multaj lingvoj. Ekzemple Mistral alnomis sian monumentan duvoluman vortaregon okcitana-francan : « *Lou Tresor dou Felibrige* ».

Ni aldonu, ke en Esperanto ni plie povas paroli pri « vortprovizo » : vortprovizo de iu lernolibro aŭ de iu lernanto, faka vortprovizo de iu metio aŭ tekniko, ktp... Sed oni parolos pri la vorttrezoro de Shakespeare : la vortprovizo estas la parto, la vorttrezoro estas la tuto. Oni povas instruiĝi pri ambaŭ ekzemple per konsultado de vortaroj.

A. ALBAULT.

TRA NIA KRIBRILO

OOMOTO, MAJO-JUNIO. — El letero de korespondanto. « Interesa trovaĵo. Ĝi koncernas al pinglo-insigno donita al sinjorino NN en 1939 de ĉi tiea Oomotano, kies frontan kaj malantaŭan flankojn mi riskis kopii. »

Efektive ! Enestas kelkaj riskoj en tia kopiado !

SENNACIULO, AUG.-SEPT. — « Ĉie estas la kamparanoj, kiuj kulturas la teron kaj kiuj gajnas sian panon per ŝvito de siaj brovoj aŭ aliaj manokupoj. »

Se ŝvito de brovoj estas manokupo, ŝvito de piedoj estas intelekta plezuro.

SAMLOKE. — « Adiaŭante la familion, mi ricevis donacon de vivanta kokino. »

Ni scias, kion kapablas donaci vivanta kokino. Dankon !

SAMLOKE. — El priskribo de kopulacio inter kelonioj (gigantaj martestudoj). « Virbestego suriĝas alian kaj faras laŭ seksinstinkto de naturo. »

Se la virbestegoj aranĝas tion inter si, kion faras intertempe la ĉarmaj keloniinoj ?

FRANCA ESPERANTISTO, AUG.-SEPT. — El artikolo pri la ostroj. « Efektive, ostro feliĉe efikas al infanoj, junuletuloj... »

Certe ankaŭ al junuletuletuletoj ktp... !

Raymond SCHWARTZ.

LIBERA TRIBUNO

SIMPLA, FLEKSEBLA, BELSONA... !

Nun en niaj medioj montriĝas diversaj tendencoj el kiuj :

1°) kelkaj fervoraj esperantistoj kritikas tiujn el niaj verkistoj, kiuj tro ofte kaj neutile — do malutile — kreas kaj uzas neologismojn, aŭ memvole, ne tute ĝuste, uzas iujn formojn de la verboj ;

2°) aliaj same fervoraj opinias, ke, ĉar Esperanto estas « *la latina lingvo de l'popolo* », oni ne bezonas tede elvidigi tiajn diskutadojn. Ili diras : « Ni ja nepre devas altiri al ni la amason de la bonvolemuloj, tiuj ĉi eklernu kaj uzu esperanton, sed ne tute kun klerula perfekteco, almenaŭ flue kaj taŭge ! Tia konkero estas multe pli taŭgatempa nun ol Bizancaj diskutoj pri radikoj aŭ gramatiko ! »

Nia intenco ne estas kondamni la unuajn aŭ la duajn. Ĉu ambaŭ tendencoj ne estas utilaj kaj ne devas ekzistadi kune, samtempe kaj ĉefe tolereme?

Ni propagandu, ni konigu ĉie tiun ĝenian donacon, kiun nia Majstro alportis al la homaro kaj tiel ni altiros al nia sankta afero ĉiujn bonvolemulojn.

Jen efektive la baza kaj plej flegenda agadkampo !

Jen al kio ni devas tutunue kaj nepre strebi.

Sed, kiam pri nacia lingvo oni konstatas, ke, se la amaso uzas ĝin taŭge kaj utile, sed ofte ne tute korekte, tamen ekzistas apude kelkaj personoj, kiuj ame zorgas pri la pureco de la lingvo mem. Tial, kiam iu volas plibonigi sian lingvokonon, li scias al kiu sin turni. Sed ankaŭ, oni povas diri, ke dank'al lingvozorgantoj, gramatikistoj... la naciaj lingvoj konservas sian **unuecon** kaj ilia natura evoluado estas gvidata, laŭmezure kiel tio povas esti farata.

Jam kelkaj artikoloj protestis kontraŭ la tro facilan kaj nenaturan evoluigadon de nia lingvo pere de neologismoj tute neutilaj. Hodiaŭ ni diru plue ke, por ke nia lingvo konservu sian logikecon, sian simplecon, sian purecon, ni devas inter aliaj aferoj atenti pri la **naciaj** idiotismoj, kiuj invadas nian vortaron.

Tion dirinte, permesu al ni, ke ni faru kelkajn rimarkojn pri — laŭ nia opinio — kelkaj ne korektaj formoj aŭ dirmanieroj.

Kiel ekzemple uzi :

— « **personeco** », kiam temas ne pri « eco » sed pri « ulo » famulo, eminentulo... (une personnalité) ;
— « **aktiveco** », kiam ne pri la eco mem oni parolas, sed pri ĝia rezulto : « la agado »... (l'activité du groupe) ;
— «**certa** » anstataŭ « iu » aŭ « ia », kiam precize oni tute ne scias certe, kiu aŭ kio estas la persono aŭ la afero, pri kiu oni parolas ;
— « **transpreni** » anstataŭ « preni sur sin », ĉar « trans » havas tute alian signifon ;
— « **flanke de** » por konigi la aganton... Jen ankoraŭ franca dirmaniero, kiun oni ne devas esperantigi ;
— « **Sinjorino Doktoro** », oni tion diras ankaŭ — kaj ne logike — en franca lingvo, sed tio ne estas praviga kaŭzo por ke, same mallogike, ni agu en esperanto ;
— « **Siatempe** », kiam ne temas pri resenda formo ; ekz. « Tiu letero « alvenis siatempe al mi », bone ! Sed « Tiun leteron mi ricevis siatempe ». Ne, tute ne ! Ni diru tie : « ĝustatempe ».

Ĉu niaj samideanoj bonvolos ne konsideri nin, kiel **tedajn grumblulojn**? Male, ĉu ĉiufoje, kiam ili devos traduki tiujn ideojn, ili bonvolos uzi la vere esperantajn formojn... ne la idiotismojn?

Léon BELHOSTE,
Pierre MARLY.

N. de la Redakcio. — Tamen Zamenhof skribis : « mi volis siatempe proponi komunan regulon » (Vid. 288.2.6/66/ Plena Gramatiko de Esperanto).

LA « MAL-NEOLOGISMEMULOJ »

Jam de kelka tempo aperas en la kolumnoj de la Revuo diversaj artikoloj aŭ alvokoj kontraŭ — laŭ ĉi ties aŭtoroj — « **malutilaj** » la neologismoj. Eĉ en la numero de julio-62 la alvoko alprenis la formon de **rezolucio**, kiun proponis la patro mem de la dubsenca, antaŭ nelonge aperinta, neologismo : « **mocio** » !

Unuavide oni do povus kredi, ke svarmas nun la disĉiploj de tiu fama « **Jack Pomfrit** », pri kies teorio raportas Raymond Schwartz en la « **Ĉoja Podio** ». Ilia ĉefa argumento : konservi la lingvon « **simpla, facile lernebla...** » dank'al « **nevaŝtampleksa radikaro** » (tiel !) Ili preskaŭ ne hezitus simpligi la FUNDAMENTON, uzante « **malmemori** » anstataŭ « forgesi », aŭ « **malforgesi** » anstataŭ « memori » — prefere ol lerni novan radikon, ĉar tie kuŝas la kerno de la problemo : neologismon ili abomenas kaj ŝarĝas per ĉiaj difektoj de la mondo nur tial, ke ĝi komence aspektas kvazaŭ sovaĝa fremdulo, pri kiu oni devas multon lerni.

La nocio de « **malutila neologismo** » estas ja malfacile difinebla. Neologismo prezentiĝas kiel nekonata gasto kun propra fizionomio kaj karaktero : ĝin la socio akceptas aŭ forlasas, kaj tial ĝi fariĝas konata kaj ĉesas esti neologismo, aŭ ĝi stagnas for de la amika rondo — ekster la uzado — kaj sekve de tio baldaŭ forgesita. Neologismo ne estas do danĝera per si mem, kondiĉe ke oni respektu ĝian apartan karakteron : **nur la misuzo estas efektive malaprobinda**, kiel ekzemple tiu de « apelacii » en la senco de « alvoki », ĉar tiam senutile ĝi uzurpas la lokon de alia vorto. Pri juĝa aŭ instanca decido oni apelacias al supera organo, publika opinio, homa sento, sed por iu kampanjo aŭ fonduso sufiĉas sendube **alvoki** la gesamideanojn ; verfakte « apelacii » enhavas krom la ideo de alvoko ankaŭ tiun de **protesto**. Kaj malrespekti ĉi tiun propran karakteron, tio ĉi estas kruda molesto, kvazaŭ decidi arbitre, ke « iri » de nun signifos « stari » !

Oni relegu en la Fundamento la antaŭparolon, kiu entenas la sagacan opinion de Zamenhof pri la necesa enriĉigado de la Lingvo. Nur lingvoj, kiel la latina, sidas senneologismaj ĝuste, ĉar ili ja estas mortintaj, **ŝtonigitaj kiel kadavroj !** Malofte neologismoj povas enradikiĝi kun signifoj egalvaloraj al tiuj de aliaj vortoj ; male ili precizigas apartajn nuancojn de vortoj kun pli vastaj signifoj. Eble « strando » plene sinonimas kun « plaĝo », kvankam en miaj okuloj (sed ĉu nur subjektive?) **strando** elvokas specialan plaĝon, la artefaritan, aranĝitan de homoj en banlokoj, dum **plaĝo** prezentas bildon de kruda, se ne sovaĝa, marbordo. Tiel « ekspliki » estas pli ol « klarigi » : oni **klarigas** la sencon de vorto, la signifon de mesaĝo, sed oni **eksplikas** la etimologion de la unua, la kaŭzon kaj la celon de la dua. Oni **eksplikas** literaturan paĝon, draman scenon, ne nur per vortklarigoj sed ankaŭ per diversspecaj komentoj pri la aludoj, intencoj, efektoj, k.t.p. de la aŭtoro. De matematika problemo la eldiran tekston oni **klarigas**, sed la solvon oni **eksplikas**. Kaj same de leĝa paragrafo la vortigon oni klarigas, sed la aplikiĝon oni eksplikas dank'al la doktrino kaj jurisprudenco.

Unuvorte la nuanca riĉiĝo de la lingvo dependas de tiuj laŭdire « abomenaj » neologismoj, sed kompreneble, kondiĉe ke oni ne malzorgu ĝuste la **nuancojn**. Okazas foje, ke kunmetita vorto povas esti pli elvokiva ol simpla radiko por tiuj, kiuj ne konas la etimologian valoron de la radiko ; male tro kruda elvokiveco de kunmetitaĵo foje povas ankaŭ ĝeni en scienco. Verŝajne « vertiĝo » restos pli oportuna por kuracisto laŭ scienca vidpunkto, dum « kapturniĝo » multe pli bildiĝos en poezia teksto. Konkludu do la ĉefa rekomendo : neologismon oni uzu **nur en propra senco** — se ne, oni preferu kunmetitaĵon de la ĝenerala lingvo.

J. T.

RECENZOJ

RAYMOND SCHWARTZ : KIEL AKVO DE L'RIVERO

Jen vera romano. Kaj oni konsciu, kia maloftaĵo estas tia verko en nia nuna literaturo, kie precipas poezio kaj novelarto. Vera romano pro ĝia stilo, konstruo kaj amplekso. Romano verkita de aŭtoro, kiun mi ne bezonas prezenti. (1).

Nur supraĵa observanto povis konsideri Schwartz-on kiel nuran vortĵongliston kaj podian amuziston (Eĉ se nur tio li estus, kia merito, meze de nia neuroze serioza kaj ne malofte rigidmora popolo!). Liaj pasintaj verkoj, ek de **Anni kaj Montmartre**, preskaŭ forgesita klasikaĵo de nia novelarto, ĝis la plej lastaj noveloj (kia **La ĝojaj ĝemeloj**, aperinta en **La Nica Literatura Revuo** N° 42) sufiĉis por konsideri lin kiel unu el la majstroj de la esperanta prozo. **Kiel akvo de l'rivero** estas la ĉefverko de Schwartz en la plej preciza senco de tiu ĉi vorto.

***

Tio komenciĝas kiel komedio, per bildo simila al tiu de la fama kanzono **Les deux Gendarmes :**

> « **Brigadier, répondit Pandore,**
> **Brigadier, vous avez raison...** »

kaj per bunta sceno de kamparana edziĝofesto, kie ĉiu tipo estas ĉizita per akrigita kaj ironia plumo. Ni estas en aŭgusto 1913 en lorena vilaĝo ĉe la tiama franca-germana landlimo. La « bela epoko », kiam Parizo kantis « **Viens, poupoule...** », kaj kiam omnibusveturado en Berlino kostis kvin pfenigojn !...

Tio daŭriĝas kiel tragedio. Tragedio por la heroo de l'romano, Pierre Touchard juna franca studenta, gasto en berlina familio, kiu en la daŭro de kelkaj tagoj transformiĝas en malamikon kaj kun granda peno revenas Francujon, lasante la germanan amatinon en Berlino. Tragedio por ambaŭ popoloj, por tuta Eŭropo.

Tio finiĝas kiel melodramo, dum la dua mondmilito, post transsalto de malplenaj dudek jaroj. Bedaŭrinde. Ĉar tiu dua parto, se oni komparas ĝin kun la unua, aspektas kiel fiasko. Mi ja diras : se oni komparas ĝin kun la unua ; ĉar neniam la rakonto de Schwartz fariĝas teda aŭ ridinda. Sed oni komparu : la unua parto, kiu okupas tri kvaronojn de la libro, ampleksas precize unu jaron, dum la dua — kvarono de la paĝaro — ampleksas la periodon 1939-1946, inkluzivante la necesajn klarigojn pri la okazaĵoj de la transsaltita tempo. Tiu formala malekvilibro naskas malekvilibron pli esencan : trorapideco de la agado, hasta skizo de la novaj roluloj, aventur-romana — aŭ kinematografa — konstruo, kiu povus pravigi sin en alia kadro, sed tie ĉi krude kontraŭas la unuan parton. Pli grave eĉ : la artifiko de la intrigosolvo, la sinsekvo de teatraj neatenditaĵoj, kiuj streĉas la atenton de la leganto en la lastaj paĝoj, lasas tamen malbonan impreson. Ankaŭ la psikologio de la herooj ege suferas pro tiu traktado. Schwartz videble malzorgis tiun duan parton : ĉu ĉar la Historio estas eterna rekomenco (« ...Kaj oni rekomencis... ») ? Ĉu ĉar la leganto — aŭ la aŭtoro mem ? — bezonas optimistan finon ? Ĉu por akcenti la fikciecon ? Aŭ ĉu tutsimple ĉar nur la junaĝaj rememoroj estas rakontindaj ?

***

« La personoj rolantaj en tiu ĉi romano estas fikciaj » avertas la aŭtoro, obeante respektindan tradicion de similaj romanoj. Sed ĉu Vilhelmo II-a kaj Hitler, ĉu Daladier aŭ Poincaré estas fikciaj personoj ? Oni vidas, ke estas malfacile paroli pri fikcio, kiam la temo implikas historiajn okazaĵojn. Fikciaj estas la herooj de l'romano — Pierre Touchard, Anne-Marie Balkenwirth kaj la aliaj ? Jes ja, kiel en ĉiu vera romano — kaj oni pri tio ne bezonas antaŭ-averti. Sed oni ne konfuzu « fikcia » kun « fantazia ». Tiu juna franca studento, kiu havas unu piedon en la frivola Parizo kaj la alian sur la firman grundon de la lorena kamparo, tiu admiranto de Anatole France, kiu lernis ŝati la germanajn morojn kaj kulturon, kiu konsideras stultaĵo la malamikecon inter la popoloj kaj eldiras kelkajn belajn ideojn pri tiu temo, kaj fine partoprenas la batalon kontraŭ la nazia reĝimo, li tamen estas iomete la proparolanto de la aŭtoro, ĉu ne ? Despli, ke il malkovris sian kamaradon-komplementon en la persono de la ĝoja farsulo Hans Paulig, senrida pikulo kaj specialisto de sonalternoj (nomataj de Schwartz « kontraŭknaloj » — kial ?). Ambaŭ estas fikciaj, sed la duopo iel similas la aŭtoron mem...

***

La romano — almenaŭ gia unua parto — estas riĉa je tipoj priskribitaj foje kun ironio, ĉiam kun simpatio, kaj videble ĉerpitaj el la realeco, same la francaj vilaĝanoj kiel la berlinaj amikoj de Pierre Touchard. Schwartz majstre eniras en la detalojn de priskriboj kaj pentras kolorriĉajn scenojn : la edziĝofesto, la studenta bierkunveno ekzemple restos memorendaj pecoj. Dramecaj epizodoj — se oni esceptas tiujn de la fina parto — estas trafe lokitaj : oni ekzemple vidu la efekton de la anonco de Sarajevo aŭ de la memmortigo de D-ro Kiebitz. Raymond Schwartz demonstras, ke lia stilo, kiu estis tipe taŭga por noveloj, kapablas elteni longan romanon, larĝan freskon. Priskriboj kaj dialogoj, bruaj scenoj kaj lirikaj eroj, ĉio mirinde ekvilibriĝas, tiel ke la intereso de la leganto neniam malfortiĝas, eĉ se kelkaj epizodoj de la berlina periodo ŝajnas iom longecaj. Same ekvilibriĝas seriozo kaj ŝerco, ironio kaj kompato, lakoneco kaj intenca bombasto. Paletro riĉa kiel la vivo mem. Vigla, drasta, suka lingvo, en kiu eĉ la multaj francismoj facilanime konvertiĝas al la zamenhofa lingvo sub la influo de lerta varbanto. Miraklo de ekvilibro : la liriko ne falas en sentimentalecon, la filozofiemo ne fariĝas prediko. Kaj antaŭ la tragiko, Schwartz kvazaŭ respekte demetas la ĉapelon, ŝajnas diri : tie ĉi jam ne taŭgas mia vortotorento ; kaj li atingas tiun elokventan koncizecon :

> « **Mallonga komando. Meĥanika bruo de l'aŭtomatuloj.**
> **« Fajro ! ».**
> **La salvo klakis. Seke. Bignol estis falinta.**
> **Oni enterigis lin surloke. Senprokraste** ».

Schwartz la vortĵonglisto. Sed ankaŭ Schwartz la homo. Prenu kaj legu. Vi ne bedaŭros.

Michel DUC GONINAZ.

---

(1) Raymond Schwartz : Kiel akvo de l'rivero. Romano. Kovrilo de David Hastie Young. Stafeto : Beletratura Serio 19-20 (duobla volumo) — J. Régulo, eldonisto, La Laguno, Kanariaj Insuloj, 1963 — 22,5 x 16 cm. — 488 paĝoj. Preze : broŝ. 15 Fr.ᵉ; tolbind. 19 Fr.

« RAKONTOJ DE OOGAI ». — Unu plia ŝtupo al interkomprenigo.

La granda projekto de Unesko pri la « Reciproka Aprezado de la Orientaj kaj Okcidentaj Kulturaj Valoroj » plue efektiviĝas dank'al la Lingvo Internacia. Post unua libro « Malsata Ŝtono » de Rabindranah Tagore jen la dua de la serio, eldonita de Japana Esperanto-Instituto.

Mori Oogai (1862-1922) estas unu el la plej elstaraj japanaj verkistoj. Saturita de okcidenta klereco li konigis al la japana socio la plej grandajn okcidentajn verkistojn. En lia novelo « Mesaĝo komisiita » de tiu libro mi sentas ekzemple ian romantikan etoson, kiam li rakontas sian impreson de japana oficiro inter la germana nobelaro ĉirkaŭ la jaro 1887-a.

Tamen liaj tri aliaj noveloj temas pri tipe japanaj kutimoj kaj estas pli interesaj.

Sur « La Tarase-Barko », kiu transportas ekzilotajn krimulojn al fora insulo, oni aŭdas la konfeson de kondamnito, la mizerajn cirkonstancojn de lia vivo, la realajn kaŭzojn de lia krimo, kaj oni komprenas, kial li sin montras tiel feliĉa esti punlabore kondamnita, ĉar fine li malpli suferos ol dum lia pasinta vivo.

En la noveleto « Sanoyô Dayû » oni travivas kun emocio la okazaĵojn, kiujn spertas du infanoj forrabitaj kaj venditaj kiel sklavoj, sed la rakonto finiĝas feliĉmaniere.

La lasta novelo, la plej longa, la plej interesa por ni okcidentuloj traktas la temon pri la « mortakompano ». Kiam altklasa samurajo estas mortonta, liaj plej karaj amikoj kaj subuloj petas de li la permeson « mortakompani » lin, tio estas harakiri tuj post lia morto. Plej ofte tia permeso estas konsentita, sed kio okazas, kiam amiko ne ricevas la permeson kaj tamen harakiras? Tion ĉi rakontas la novelo « La familianoj de Abe ». Tiuj strangaj vivmanieroj tre interesas nin pro sia ekzotikeco, kaj eĉ se ni ne tute komprenas la ĝismortan sinoferon de samurajoj, ni admiras tamen ilian abnegacion, kiu similas heroecon.

Ĉi tiu libro estas inda je la serio « Oriento-Okcidento » escepte laŭ mia opinio la noveleton « Mesaĝo komisiita », kiun oni estus povinta anstataŭigi per pli tipe orienta rakonto.

La tradukoj estas bonaj sed la legado de tiu libro estas iafoje malfacila pro abundeco de propraj nomoj kaj neologismoj ; verdire ĉi tiuj neologismoj estas necesaj por redoni la ekzotikan etoson de la verkoj. Sed estus preferinde, ke ĉi tiuj neologismoj estu kursive presitaj kaj krome signitaj per steleto, kiam ilia senco estas klarigita en la glosaro.

Ni bondeziras longan kaj prosperan vivon al tiu serio « Oriento-Okcidento » jam tiel bone komencita.

F. LEGREE.

« RAKONTOJ DE OOGAI » de Mori Oogai — Serio Oriento-Okcidento n° 2, sub aŭspicioj de U.E.A., eldonita de Japana Esperanto-Instituto, 15-21 cm., 118 paĝoj — tole bindita, prezo 14 Fr.

Stancoj de l'CID

Trafita ĝis profund' de l'koro
De frapo subitega kaj ankaŭ morte grava,
Venĝonto kompatinda en ĉi kverelo prava
Kaj celo malfeliĉa de prema sortrigoro,
Mi staras nun senforta, kaj mia kor, panika
Svenas pro l'bat' mortiga.
Dum mian amon mi jam preskaŭ festis,
Ho Di' ! doloro jena !
La ofendito mia patro estis,
La ofendint', la patro de Ĵimena.

Animaj luktoj min katenas !
Honoron mian propran la amo breĉapertas :
Se patron mi forvenĝas, mi amatinon perdas :
Unu la koron puŝas, l'alia brakon tenas.
Kaj restas tio nur, ĉu al mia flam' perfidi,
Aŭ plu en honto sidi :
En ambaŭ l'miso estas infinita.
Ho Di' ! doloro jena !
Ĉu la ofendon lasi nepunita ?
Ĉu puni do la patron de Ĵimena ?

Patr', amatin', honoro, amo,
Nobla devigo dura, kortiranec' agrabla...
Estas for miaj ĝojoj, kaj mia fam' nun fabla.
Mi iĝas jen mizera, jen inda je fifamo.
Ĉu, kara kaj kruela esper' de koro granda,
Sed ankaŭ adoranta,
Ĉu, malamik' de mia vivtrezoro —
Ŝtalo por mi ĉagrena,
Vi estas mia por venĝ' de l'honoro ?
Vi estas mia por perd' de Ĵimena ?

Pli bone mi al morto kuros.
Al l'amatin' ! mi kiel al mia patro devas :
Venĝante min mi ŝian malamon jen ricevas ;
Se ne, la malestimon al mi ŝi ne mezuros.
Al dolĉa revo l'unu min igas ĵuroblinda,
L'alia, ŝin malinda.
Kuraci la malsanon ne sukcesas —
Dolor' duoble plena !
Nu, mia kor', ĉar morti nun necesas,
Mi mortu sen ofendo al Ĵimena.

Perei tiel sen riparo !
Kaj serĉi morton tiel detruan al renomo !
Toleri, ke Hispanio metu al mia nomo,
Ke mi ne tenis famon de mia domanaro !
Respekti tiun amon, pri kiu mi konscias,
Ke nun ĝi agonias !
Komplezon por ĉi pens' mi ne plu havu !
Ĝi estas nur venena.
Nu, mia brak', honoron ni do savu,
Ĉar estas certa l'perdo de Ĵimena.

Jes, mia pens' sintrompe revis.
Mi ŝuldas al la patro pli ol al l'amatino.
Ĉu en duel' mi mortos, aŭ pro la amdestino,
Ĉi sango fluos pura, kia mi ĝin ricevis.
Mi estas kulpa jam pro tro multe da hezito :
Ek al la venĝinvito !
Pro l'ŝanceliĝo mia mem' protestas :
Mi estu nun volplena,
Ĉar l'ofendit' ja mia patro estas,
Se l'ofendint' la patro de Ĵimena.

Pierre CORNEILLE.

tradukis : Roger BERNARD.

SERVICE DE LIBRAIRIE (Extraits)

Nous pouvons fournir tous les livres indiqués dans l'annuaire U.E.A.

ETUDE ET ENSEIGNEMENT

L'Espéranto, cet inconnu (Ribot) 1,25
Valeur pédagogique de l'Espéranto 0,60
Programme des examens 0,50
ABC à l'usage de ceux qui aiment les lettres (Waringhien) 1,50
Espéranto-Manuel (Chavet-Warnier) avec corrigés 5,00
Manuel d'Etude (Couteaux) 4,50
Manuel d'Initiation (Thailliet) 1,50
Ni parolu en Esperanto (Ribot) avec corrigés .. 4,80
Ludoviko en Nederlando (P. Delaire) 11,00
Espéranto fil d'Ariane (P. Delaire) 12,50
Plena Gramatiko (vol. I) 12,00
Privilegia Vojo al Lingvoscio (Setälä) 4,00
Dialekto, dialektiko (Dalmaù) 3,50
Lingvo kaj Vivo (Waringhien), bindita 20,00
Manuel de Perfectionnement (Couteaux) 3,00
Lingvaj Respondoj (Zamenhof) 7,50
Esperanta Proverbaro (Zamenhof) 7,50
Esperanto, facila por vi (Walter) 5,40

DICTIONNAIRES, LEXIQUES ET VOCABULAIRES

Dictionnaire Français-Espéranto (Léger & Albault) 20,50
Grand Dictionnaire Espéranto-Français (Waringhien). 30,00
Lexique Espéranto-Français (Léger) 5,40
Naùlingva Etimologia Leksikono (Bastien) 10,00
Plena Vortaro de Esperanto 15,00
Vocabulaire de poche (Bastien) 3,00

HISTOIRE DU MOUVEMENT

Le Docteur Espéranto (M. Ziolkowska) broché 6,50
relié 13,50
La Esperanto-Movado (Stöp-Bowitz & Isbrucker) 3,00
La Internacia Lingvo (Lapenna), bindita 8,50
Leteroj de L.L. Zamenhof (Waringhien) I & II binditaj, kune 20,00
Originala Verkaro de Zamenhof, bindita 18,00
Vivo de Zamenhof (Privat) 4,50
Historio de la Lingvo Esperanto (Privat) 8,50

LITERATURO

Les Héros Existentialistes dans l'œuvre de J.-P. Sartre (Colette Llech-Walter) texte bilingue 2,00
Angla Antologio (Auld & Rossetti) 14,00
La Aventuroj de Marteno Drake (G. Norway), bindita 4,50
La Aventuroj de S-ro Longkrurulo (Uitterdijk) . 2,00
Barbro kaj Eriko (Schneider & Carlsson) 1,00
Brulanta Sekreto (Stefan Zweig) 3,30
Colomba (Mérimée) 1,70
Topaze (M. Pagnol) 10,00
Reĝo Edipo. Antigona (Sofoklo) 10,00
Fabiola (Kardinalo Wiseman) 7,50 ; bindita 12,00
La Forto de l'Vero (Adi) 3,50
La Goja Podio (R. Schwartz) 4,50
La Hundo Kruso (Ballantyne) 2,50
Infanoj en Torento (St. Enghoim) I & II kune 5,60
Invito al Ĉielo (J.D. Sayers) broŝurita 4,50
Karlo (Privat) 1,20
La Karnavalo kaj la Somnambulino (Immermann) 3,30
Malsata Ŝtono (R. Tagore), bindita 15,00
Akbar (Brouwer) 5,50
Kiso de la Reĝino (Naĵivin) 3,30
Kredu min Sinjorino ! (Rossetti), bindita 8,50
Miru, Pensu, Ridu (Bennemann), bindita 9,00
La Normandaj Rakontoj (Maupassant), bindita . 17,00
Novaj Esperanto-Historietoj (div. aùtoroj) 3,50
Princino de Marso (Burroughs) 1,70
Sep Vangofrapoj (Aszlanyi) 3,30
Taglibro de Anne Franck, bindita 11,50
La Naùzo (J.-P. Sartre), trad. R. Bernard 20,00
Eroj (M. Boulton) 12,50
Esperanta Antologio. Poemoj, bindita 21,50, broŝ. 18,50
La Floroj de l'Malbono (Beaudelaire) 13,50
Georgo Dandin (Molière) 3,00
Jozefo (Applebaum) 5,60
Kontralte (M. Boulton) 10,00
La Mokindaj Preciozulinoj (Molière) 1,20
Peer Gynt (Ibsen), bindita 11,20
La Revizoro (Gogol) 4,50
Sonĝe sub Pomarbo (Baghy) 10,00
Kiel akvo de l'rivero (Schwartz), bind. 19, br. 15,00
Dana Antologio, bindita 16,50
Quo Vadis (trad. Lydia Zamenhof) 14,00
Koloroj (J. Baghy) 4,50
La Marvirineto, bindita 10,50
Bildlibro pri Bestoj, bindita 11,50

FILOZOFIO & RELIGIO

Tio, kion mi kredas (J. Rostand-Berlot) 3,00
Maksimoj de La Rochefoucauld, franca kaj Esperanto kune (Waringhien) 2,00
La Nova Testamento, bindita 3,00
Sankta Biblio, bindita 10,00
La Vivo de Nia Sinjoro Jesuo (Dickens), bindita 5,00

GEOGRAFIO — VOJAĜADO

Nepalo malfermas la pordon (T. Sekelj) 15,00
Aùstralio — Lando kaj Popolo 3,50
Ekspedicio Kon-Tiki (Heyerdahl), bindita 18,50
Kanako el Kananam (K.-G. Linton) 11,90
Tempesto super Akonkagvo (T. Sekelj) 11,60
Pariza Gvildlibro Ilustrita 3,00
De Parizo al Lazura Marbordo (Rétot) 1,60
La Bela Subtera Mondo (Leander Tell) 10,00

ARTO, SCIENCO & TEKNIKO

Retoriko (Lapenna), bindita 16,50
Atakoj kontraù Gardenplantoj (Neergaard) 15,50
La Vivo de la Plantoj (Neegaard) 11,50
Sekretoj de la Marestaĵoj 7.50
Amuzo per Scienco (Vivian), bind. 6,00

GRAMOFONDISKOJ

Cours d'Esperanto (Ribot) : 6 disques 40,00
7 livrets 45,00
Le cours complet 80,00
Disque de prononciation 4.00
Parolado de Lapenna 8 50
Melodioj (La Espero, Ĉeriz'Tempo, Fontano klara) 12,00
Diversaj Melodioj (kvarvoĉ), ĉiu 10,00

Livres illustrés pour les jeunes (Série de 10) . 10.00

Frais d'expédition et de poste :

20 % jusqu'à 10 NF ; 15 % jusqu'à 20 NF ; et 10 % au-dessus.

Toutes les commandes sont à adresser, avec les fonds, à : Union Française pour l'Espéranto, 34, rue de Chabrol, Paris Xe. C.C.P. 855-35 Paris.

Sablé-sur-Sarthe. — Imprimerie COCONNIER

Le Gérant : J. GUILLAUME.